

ISPA Mjera br.:
2005/HR/16/P/PE/001

MEMORANDUM O FINANCIRANJU

usuglašen između Europske komisije i Vlade Republike Hrvatske
o dodjeli pomoći iz Instrumenta za pretpristupnu strukturnu politiku
za sljedeću Mjeru

Program za vode i otpadne vode u Karlovcu
za Grad Karlovac, Karlovačka županija, Hrvatska

MEMORANDUM O FINANCIRANJU

Europska komisija, u daljnjem tekstu „Komisija“, koja djeluje za i u ime Europske zajednice, u daljnjem tekstu „Zajednica“, a koju zastupa Glavni direktor za regionalnu politiku, g. Graham Meadows, za Komisiju

s jedne strane, i

Vlada Republike Hrvatske, koja djeluje u ime Republike Hrvatske, u daljnjem tekstu „Korisnik“

s druge strane

SPORAZUMJELE SU SE KAKO SLIJEDI:

Članak 1.

Mjera na koju se odnosi donji članak 2. provoditi će se i financirati će se iz proračunskih sredstava Zajednice, sukladno odredbama ovog Memoranduma. Mjera iz članka 2. provoditi će se u skladu s Općim uvjetima priloženima uz Okvirni sporazum koji su potpisale Komisija i Korisnik, a koji je dopunjen uvjetima ovog Memoranduma i odredbama koje su mu priložene.

Članak 2.

Utvrđivanje mjere

Instrument za pretpristupnu strukturnu politiku pridonijet će, putem nepovratne pomoći, financiranje sljedeće mjere opisane u Prilogu I.

Broj mjere: 2005 HR 16 P PE 001

Naziv: **Program za vode i otpadne vode u Karlovcu – Grad Karlovac**

Trajanje: Datum početka: Datum potpisa Memoranduma o financiranju od strane Komisije

Datum završetka: 31. 12. 2010.

Lokacija: **Općina Karlovac, Karlovačka županija**

Grupa: **Rijeka Kupa, Sliv rijeke Dunav**

Članak 3.

Izdvajanje

1. Najviši javni ili ekvivalentan izdatak kojeg se može uzeti u obzir za izračunavanje pomoći iznosi € 36.000.000;
2. Stopa pomoći Zajednice dodijeljena mjeri utvrđena je na 62,5 % ukupnog javnog ili ekvivalentnog izdatka, kao što je navedeno u financijskom planu u Prilogu II;
3. Maksimalan iznos pomoći iz Instrumenta za pretpristupnu strukturnu politiku utvrđen je na € 22.500.000;
4. Iznos od € 12.300.000 izdvojen je iz proračuna za 2005. godinu pod proračunskom stavkom 13.050101. Izdvajanja za sljedeće rate treba temeljiti na početnom ili revidiranom financijskom planu za mjeru, ovisno o fazi provedbe mjere i raspoloživosti proračuna.

Članak 4.

Plaćanja

1. Pomoć Zajednice pokrivat će plaćanja pod mjerom za koja je Korisnik učinio pravno obvezujuća izdvajanja i za koja su posebno alocirana nužna sredstva. Ta plaćanja moraju se odnositi na radove opisane u Prilogu I.
2. Plaćanja izvršena prije datuma potpisivanja Memoranduma o financiranju od strane Komisije neće biti prihvatljiva za pomoć iz Instrumenta za pretpristupnu strukturnu politiku.
3. Mjera opisana u Prilogu I i plaćanja od strane tijela odgovornog za provedbu mjere moraju biti dovršeni najkasnije do datuma završetka naznačenog u gornjem članku 2.

Izvešće potrebno za plaćanje završne bilance nužno je dostaviti najkasnije 6 mjeseci nakon tog datuma.

4. Avansno plaćanje utvrđeno je na € 4.500.000 i vrši se na sljedeći način:
 - Iznos od € 2.250.000 isplaćuje se nakon što Korisnik potpiše Memorandum i nakon ispunjavanja uvjeta iz članka (8) 3;
 - Ostatak se isplaćuje nakon potpisivanja prvog znatnog ugovora o radovima navedenog u planu javne nabave i po ispunjenju uvjeta iz članka 8. stavka 4. ovog Memoranduma.

Članak 5.

Poštivanje zakona i politika Zajednice

Mjera će se provoditi sukladno relevantnim odredbama iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju¹ i pridonosit će ostvarivanju politika Zajednice, osobito onih koje se odnose na zaštitu i unapređenje okoliša.

Članak 6.

Intelektualno vlasništvo

Korisnik i tijelo odgovorno za provedbu navedeno u Prilogu 1, točka 3, osigurat će ishođenje svih potrebnih prava intelektualnog vlasništva na studije, crteže, planove, promidžbeni i drugi materijal pripremljen u svezi s planiranjem, provedbom, praćenjem i evaluacijom projekta. Oni će jamčiti da će Komisija, ili bilo koje drugo tijelo ili osoba delegirana od strane Komisije, imati pristup i pravo na korištenje takvih materijala. Komisija će takve materijale koristiti samo u vlastite svrhe.

Članak 7.

Dozvole i odobrenja

Nadležna tijela Korisnika moraju pravovremeno i sukladno nacionalnom zakonodavstvu osigurati bilo koju vrstu dozvola i/ili odobrenja potrebnih za provedba mjere.

Članak 8.

Posebni uvjeti koji se odnose na mjeru

Ne dovodeći u pitanje opće uvjete navedene u Prilogu III, pomoć Zajednice za mjeru podliježe sljedećim uvjetima:

1. Uvjet vezan uz pretpostavke i status imovine:

Komisija zadržava pravo revidiranja iznosa pomoći za program ISPA određen člankom 3. ukoliko se u roku od 5 godina od datuma završetka radova operativni uvjeti (pristojbe, prihodi, itd.) relativno značajno izmijene u odnosu prema prvobitnim pretpostavkama načinjenima pri određivanja razine pomoći, i/ili ukoliko je došlo do znatne promjene:

¹ Uredbom 2257/2004 od 20. prosinca 2004. o primjeni ISPA na Hrvatsku, određuje se da će se upućivanja u propisima na europske sporazume smatrati, u slučaju Hrvatske, upućivanjima na Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju.

- (a) koja utječe na prirodu aktivnosti ili uvjeta za njenu provedbu, ili privatnom ili javnom tijelu daje nedopuštenu prednost; i
- (b) koja proizlazi iz promjene u prirodi vlasništva nad bilo kojim dijelom financirane infrastrukture, ili iz prekida ili materijalnih promjena u operativnim dogovorima.

Država korisnica izvijestit će Komisiju o bilo kojoj takvoj promjeni i tražiti će *ex-ante* pristanak Komisije na te promjene.

2. Uvjet vezan uz održivost:

Pomoć Zajednice uvjetovana je osiguranjem dostatnih resursa od strane zainteresiranih tijela kako bi se osigurala učinkovita upotreba i održavanje imovine.

3. Prva rata avansnog plaćanja uvjetovana je dodjelom akreditacije za Decentralizirani sustav provedbe (DIS) Provedbenoj agenciji za program ISPA, navedenoj u Prilogu I.3., od strane Komisije.

4. Druga rata avansnog plaćanja uvjetovana je :

- (a) poduzimanjem korektivnih mjera od strane Vodovoda i kanalizacije – Karlovac, potrebnih radi ublažavanja učinka projekta na okoliš.
- (b) kreditnim ugovorom koji je potpisan sa EBRD za sufinanciranje ulaganja koja su uključena u te mjere.
- (c) dovršetkom cjelovite EIA u skladu s zahtjevima Direktive 85/337/EZ izmijenjene i dopunjene Direktivom 97/11/EZ i Direktivom 2003/35/EZ uključujući javnu raspravu i donošenje odluka o okolišu od strane tijela vlasti nadležnog za okoliš.

5. Završna isplata uvjetovana je:

- (a) dostavom dokaza Komisiji o tome da je primijenjeno rješenje za sigurno upravljanje muljem, sukladno relevantnim direktivama EZ-a;

Članak 9.

Provedbene odredbe opisane u prilogima ovog Memoranduma o financiranju čine njegov sastavni dio.

U slučaju nepridržavanja uvjeta i provedbenih odredaba Komisija će postupati sukladno postupcima određenima u Prilogu III.1., odjeljak VIII.

Članak 10.

Vjerodostojan tekst ovog Memoranduma o financiranju je ovaj dolje potpisani dokument.

Sastavljeno u.....

Sastavljeno u Bruxellesu,

Za Primatelja

Za Zajednicu

Marija Pejčinović Burić

Graham Meadows

Nacionalni ISPA koordinator

Glavni direktor

Popis priloga

Prilog I	Opis mjere
Prilog II	Financijski plan
Prilog III	

**Opis mjere
Program za vode i otpadne vode u Karlovcu**

Šifra Komisije br.: 2005/HR/16/P/PE/001

1. NAZIV MJERE

Program za vode i otpadne vode u Karlovcu

2. TIJELO KOJE PODNOSI ZAHTJEV (Nacionalni ISPA koordinator)

2.1. Ime: Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija
Gđa. Marija Pejčinović Burić – Nacionalni ISPA koordinator

2.2. Adresa: Petretićev trg 2, 10000 Zagreb, Hrvatska

3. TIJELO ODGOVORNO ZA PROVEDBU (kako je određeno odjeljkom II (2) Priloga III.2)

3.1. Ime: Središnja jedinica za financiranje i ugovaranje, Ministarstvo financija

3.2. Adresa: Katančićeva 5, 10000 Zagreb, Hrvatska

4. KRAJNI KORISNIK (ukoliko se razlikuje od tijela navedenog pod 3)

4.1. Ime: Vodovod i kanalizacija Karlovac (komunalna tvrtka grada Karlovca za vodovod i odvodnju)

4.2. Adresa: Gažanski trg 8, 47000 Karlovac, Hrvatska

5. LOKACIJA

5.1. Država korisnica: Hrvatska

5.2. Regija: Karlovačka županija

6. OPIS

6.1. Pozadina

Grad Karlovac ima nešto više od 60.000 stanovnika. Smješten je na stjecištu rijeka Korane, Mrežnice i Kupe. Rijeka Kupa utječe u rijeku Savu, koja zatim utječe u Dunav.

Grad je opskrbljen kombiniranim sustavom za skupljanje otpadnih voda, većim dijelom izvorno sagrađenim tridesetih godina 20. stoljeća. Otprilike 75% gradskog stanovništva priključeno je na glavni kanalizacijski sustav. Sustav obuhvaća 93 kilometara odvodnih kanala. Pojedine dijelove postojeće mreže potrebno je zamijeniti ili popraviti, a samu mrežu treba proširiti kako bi se u većoj mjeri pokrilo gradsko stanovništvo.

Trenutno se skupljena voda nepročišćena ispušta kroz šest glavnih ispusta u gradu. Dva su ispusta u rijeku Mrežnicu, što izravno utječe na kakvoću vode u rijeci Korani, koja također teče kroz grad i na kojoj se nalazi kupalište. Preostala četiri ispusta su u rijeku Kupu, koja teče kroz središte grada. Ovih šest ispusta potrebno je priključiti, a protok otpadnih voda skrenuti kako bi ih se moglo odgovarajuće pročititi prije ispuštanja u rijeku Kupu nizvodno od grada.

U Karlovcu ne postoji postrojenje za pročišćavanje otpadnih voda, osim jednog postrojenja za pročišćavanje manjeg kapaciteta namijenjenog za prigradsko područje Turanj u južnom dijelu grada, te se stoga u sklopu projekta predviđa novi sustav za pročišćavanje otpadnih voda kako bi se omogućilo preliminarno, primarno, sekundarno i tercijarno pročišćavanje, čime bi se osiguralo da sva skupljena otpadna voda u gradu bude pročišćena prema standardima Europske Zajednice i Hrvatske. Kombinirani rezultat ovih djelovanja bit će sprječavanje daljnjeg zagađivanja lokalnih rijeka i podizanje razine njihove čistoće u skladu s Europskim normama.

Radna skupina za Dunav i Crno more (DABLAS) odredila je Projekt Karlovac kao prioritetni projekt zbog uključenosti grada Karlovca u Popis ispuštanja u Dunavski bazen. Uključivanje u taj popis ukazuje na činjenicu da je ispuštanje otpadnih voda iz grada kako od regionalnog, tako i od nacionalnog značaja. Nadalje, zbog ispunjavanja postavljenih uvjeta za prioritetno ulaganje, projekt je uvršten na popis Hrvatske nacionalne ISPA strategije za sektor okoliša kao prioritetni projekt koji doprinosi poboljšanju kakvoće vode u pritokama rijeke Save.

Vodovodnim i kanalizacijskim sustavom u gradu upravlja Vodovod i Kanalizacija Karlovac (ViK Karlovac), tvrtka koja je u stopostotnom vlasništvu grada Karlovca. Osim toga, ViK Karlovac je potpisala sporazum o zajmu Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD), radi združenog financiranja projekta.

Pored usluga odvođenja otpadnih voda ViK Karlovac je također odgovorna za pružanje vodoopskrbnih usluga za grad Karlovac i 46 manjih naselja u Karlovačkoj županiji. Povezanost unutar grada je gotovo stopostotna, ali neka okolna mjesta nemaju odgovarajuću opskrbu vodovodom. Manji broj

domaćinstava koje ne opslužuje ViK Karlovac služi se vlastitim plitkim bunarima.

Praćenje postojećeg vodoopskrbnog sustava u gradu ne pokazuje nikakav značajan rizik po zdravlje ljudi vezan uz opskrbu pitkom vodom. Međutim, mnogi elementi sustava u takvom su stanju da postoji povećan rizik od neudovoljavanja graničnim parametrima postavljenima u Direktivi o pitkoj vodi, posebno uslijed kvarova na starijim elementima mreže. Razina gubitka vode je visoka, a postoji i značajan rizik da bi se bunari s pitkom vodom mogli zagaditi vodom iz rijeke za vrijeme visokog vodostaja i poplave kao i prodorom zagađene vode u oštećeni vodovod.

Voda za grad crpi se iz šest plitkih vodozahvata unutar grada i ta se voda dezinficira kloriranjem. Osim crpnih stanica na samim vodozahvatima postoji još osam crpnih stanica koje šalju vodu u osam vodosprema i distribucijski sustav sastavljen od otprilike 482 km cijevi promjera do 500 mm. Najstarije cijevi potječu iz 1914. godine.

ViK Karlovac isporučuje otprilike 25.000 m³ vode dnevno (9 milijuna m³ godišnje) u nekih 29.000 objekata, a izgubljena voda predstavlja 43% ukupne vode koja se isrcpi.

Kao rezultat gore opisanih poteškoća u vodoopskrbi i odvodu otpadnih voda, grad Karlovac trenutno ne udovoljava sljedećim Direktivama Europske Unije:

- Direktiva o pitkoj vodi (98/83/EZ)
- Direktiva o vodi za kupanje (76/160/EEZ)
- Direktiva o pročišćavanju gradskih otpadnih voda (91/271/EEZ)
- Okvirna direktiva o vodama (2000/60/EZ)

Cilj ovih mjera je ukloniti poteškoće u vodoopskrbi i odvodu otpadnih voda u gradu Karlovcu i time osigurati veći stupanj poštivanja spomenutih Direktiva najekonomičnijim i najodrživijim sredstvima.

6.2. Dijelovi projekta

Projekt se sastoji od pet grupa investicijskih stavki koje se dijele u tri kategorije:

Vodoopskrba

A. Sustav vodoopskrbe

Pročišćavanje otpadnih voda

B. Glavni kanalizacijski kolektor i crpne stanice

C. Sekundarni i tercijarni kolektori

D. Novo Postrojenje za pročišćavanje otpadnih voda

Tehnička pomoć i nadzor

E. Tehnička pomoć, nadzor tijekom provedbe i promidžba

A Vodoopskrbni sustav

Ulaganja u vodoopskrbu pridonijet će minimaliziranju rizika koji bi mogao ugroziti kakvoću vode i pouzdanost usluge, i to obnavljanjem ključnih elemenata sustava te uvođenjem sustava gospodarenja mrežom koji će pomoći ostvarivanju sigurnog funkcioniranja opskrbnog sustava. Ova će poboljšanja posebice pomoći minimalizirati razinu kvarenja i gubljenja vode u sustavu, što će s druge strane minimalizirati mogućnost prodora zagađenja u sustav. Sredstva sustava za gospodarenje pridonijet će unaprjeđenju otkrivanja gubljenja vode i žurnih popravaka. Glavne stavke koje je potrebno izvršiti u sklopu tih poslova su:

1) Radovi na izvorima vode

Trenutno ne postoji potreba za dodatnim izvorima vode za Grad Karlovac. Obnavljanje i čišćenje postojećih (ali nekorištenih) vodocrpilišta u Mekušju i Borlinu kratkoročno će osigurati odgovarajuću opskrbu grada za neposrednu upotrebu u razdobljima sezonskih nestašica vode ili u hitnim slučajevima. Međutim, izdašnost postojećih sustava vodocrpilišta nije pouzdano poznata. Stoga su potrebna hidrogeološka istraživanja, kako bi se utvrdila pouzdanost izdašnosti postojećih sustava vodozahvata. Nakon tih istraživanja na red treba doći upravljačka strategija pročišćavanja izvora vode u području davanja usluge. Takva strategija može uključiti razvitak novih izvora uz čišćenje postojećih, ali to ne može biti točno određeno sve dok se ne dobiju odgovarajuće informacije.

2) Modeliranje mreže

Ovaj će zadatak uključiti računalo, specijalistički software i specijalističku podršku. To će omogućiti stvaranje i kalibriranje računalnog modela sustava distribucije vode. Ovaj će se model koristiti za poboljšanje detaljnog gospodarenja sustavom.

3) Mjerenje distribucijske mreže

Vodomjeri su već instalirani na postojećim vodocrpilištima i crpnim stanicama unutar vodoopskrbne mreže, no trenutno ne postoji takav program mjerenja koji

će osigurati nužne podatke, kako za otkrivanje propuštanja, tako i za opće gospodarenje sustavom. Uvest će se oblasni sustav mjerenja, koji se sastoji od mjerila za vodu koja prate utjecanje i istjecanje vode u određenim oblastima, kako bi se brzo otkrila područja visokog ili rastućeg protoka te kako bi se utvrdilo propuštanje i izvršio popravak. To će doprinijeti smanjenju izgubljene vode.

4) Program otkrivanja propuštanja

On će uključiti ugradnju dva mjerna uređaja, akustični korelator propuštanja, vozilo i potrebnu stručnu obuku. U početku će se program usredotočiti na otkrivanje propuštanja u pojedinom području koje će se izabrati na temelju podataka iz prošlosti o broju utvrđenih propuštanja te stanju cjevovoda na mjestima gdje su vršeni popravci. Tijekom ovog inicijalnog programa djelatnici ViK Karlovac bit će obučeni za rukovanje opremom za otkrivanje propuštanja.

5) Izmjena cjevovoda za distribuciju vode

135 km starih azbestnih cementnih cijevi je u lošem stanju i treba ih izmijeniti ili popraviti. Projektom će se izmijeniti 10,5 km cijevi koje su u najlošijem stanju, što će predstavljati početak programa njihove postupne kompletne izmjene.

6) Obnavljanje vodosprema

Ono će imati nužno za posljedicu obnavljanje vodospreme Borlin, kao i obnavljanje ili popravak ostalih postojećih vodosprema. Ovaj će sustav pomoći osigurati da se u sustavu zadrže odgovarajuće razine i tlakovi.

B Glavni kanalizacijski kolektori i crpne stanice

Ova će ulaganja obnoviti i upotpuniti glavne elemente mreže skupljanja otpadnih voda kako je predviđeno Direktivom o pročišćavanju gradskih otpadnih voda. Štoviše, ova će mreža skrenuti protoke otpadnih voda od recipijenta vodotoka koji se nalazi u blizini gradskih vodocrpilišta i mjesta za kupanje u pravcu lokacije na kojoj će biti smješteno novo postrojenje za pročišćavanje otpadnih voda, nizvodno od grada. Glavne stavke koje je potrebno izvršiti u sklopu tih poslova su:

1) Izgradnja sabirnog kolektora i sifona u Baniji

Ovaj će kolektor skupljati otpadne vode iz naselja Banija i Drežnik i prenositi ih u glavni kanalizacijski sustav putem sifona ispod rijeke Kupe. To će eliminirati tri ispusta nepročišćenih otpadnih voda u rijeku Kupu sa sjeverne obale.

2) Izgradnja sabirnog kolektora u Švarči

Ova će stavka obuhvatiti izgradnju sabirnih kolektora u naseljima Švarča i Mostanje, zajedno s pripadajućim crpnim stanicama. Ovi će sabirni kolektori skupljati otpadne vode s ovih područja (na južnoj strani grada) te ih prebacivati u Južni kolektor i nakon toga u postrojenje za pročišćavanje otpadnih voda. To će eliminirati postojeći ispust nepročišćenih otpadnih voda u rijeku Mrežnicu sa sjeverne obale.

3) Izgradnja Gradskog kanalizacijskog kolektora i precrpnog postrojenja

Ovaj novi glavni kolektor, još zvan Gradski kanalizacijski kolektor, bit će izgrađen kako bi sabirao protoke u postojeći gradski odvod u promjeru 3m Glavne gradske kanalizacije na rubnim dijelovima gradskog područja Zvijezda. Kolektor će zatim usmjeravati otpadne vode prema Postrojenju za pročišćavanje otpadnih voda putem sifona ispod rijeke Korane. On će eliminirati glavni ispust u rijeku Kupu s južne obale.

4) Izgradnja Gradskog ispusta za oborinske vode

Protoci oborinske vode veći od dvostrukog dnevnog protoka vode (DPV) bit će ispuštani direktno u rijeku Kupu kroz novi ispust za oborinske vode. Separiranje otpadnih od oborinskih voda smanjit će količinu kanalizacije koju je potrebno pročišćavati jer je postojeći kanalizacijski sustav u velikoj mjeri mješovit.

5) Izgradnja Gradske crpne stanice za oborinsku vodu

Crpna stanica za oborinsku vodu nužna je za ispumpavanje oborinske vode u rijeku Kupu u razdobljima visokog vodostaja (u rijetkim slučajevima kada se obilne oborinske vode u kanalizacijskom sustavu podudaraju s visokim vodostajem rijeke Kupa). Nova crpna stanica zamijenit će postojeću Crpnu stanicu Šanac i Gradski kanalizacijski ispust, koji su stari više od sedamdeset godina.

6) Izgradnja Sabirnog kolektora za PPK

Ovaj će novi sabirni kolektor skupljati otpadne vode koje otječu iz mesne industrije PPK, a koje će se zatim prespojiti na predviđeni Sabirni kolektor u Baniji. Izgradnja ovog kolektora eliminirat će ispuste iz mesne industrije PPK koji sada nepročišćeni odlaze u rijeku Kupu.

7) Izmjena oštećenih odvodnih kanala u području središta grada

Mnogi odvodni kanali u Karlovcu izgrađeni su prije više od 50 godina, a neki i prije više od 70 godina. Mnogi od tih odvodnih kanala izrađeni su od materijala loše kakvoće i s vremenom su se prilično potrošili. U razdobljima visokog vodostaja voda iz okolnog tla pronalazi ulaz u odvodne kanale kroz loše izrađene spojeve i cjevovode od nekvalitetnih materijala. To doprinosi relativno visokoj razini infiltracije za koju se zna da je prisutna u nekim dijelovima kanalizacijskog sustava. U okviru ove mjere potrebno je izmijeniti otprilike 1,3 km najoštećenijih odvodnih kanala.

C Sekundarni i tercijarni kolektori

Instaliranje ovih elemenata dodatno će doprinijeti upotpunjavanju mreže skupljanja otpadnih voda za karlovačku aglomeraciju. Kombiniranjem ovog ulaganja i ulaganja u sustav glavnog kolektora osigurat će se da se otpadne vode iz objekata unutar grada sigurno i pouzdano skupe i prenesu u novo postrojenje za

pročišćavanje otpadnih voda. Glavne stavke koje je potrebno izvršiti u sklopu tih poslova su:

1) Izgradnja sustava kanalizacije u predjelima Mala Švarča i Logorište. Ovi predjeli nalaze se u blizini Južnog kolektora i njihovo priključivanje na njega ekonomično je rješenje za skupljanje otpadnih voda u tim predjelima.

2) Izgradnja sustava kanalizacije u predjelu Istočna Švarča. Ovaj predio nalazi se u blizini Južnog kolektora i priključivanje na njega ekonomično je rješenje za skupljanje otpadnih voda u tom predjelu..

D Novo postrojenje za pročišćavanje otpadnih voda

Ova će stavka nužno imati za posljedicu izgradnju potpuno novog postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda kapaciteta 100.000 ES-a (ekvivalenta stanovništva), 26.000 m³/d (otprilike 300 l/sek.) pri protoku u razdobljima suhog vremena, koje će biti u stanju osigurati cjelovito pročišćavanje svih otpadnih voda skupljenih u gradu Karlovcu. Kako bi se u potpunosti poštivali standardi zahtjeva o istjecanju za rijeke II. kategorije u «osjetljivim» područjima, procesi pročišćavanja uključivat će uređaje za smanjenje nutrijenata.

Ova stavka obuhvaća šest elemenata:

1) Ulazna crpna stanica, pužna crpka, uredi, radionice i laboratorij

Izgradnja pužne crpke za predtretman otpadnih voda korištenjem rešetanja, otklanjanjem pijeska te otklanjanjem masti i masnoća. Laboratorij će omogućiti promatranje osobina otpadnih voda prilikom utjecanja i istjecanja, kao i s time povezana promatranja okoliša.

2) Uređaji za primarno taloženje i pročišćavanje mulja

Taloški bazeni osigurat će primarno pročišćavanje prilikom utjecanja. Pročišćavanje mulja vršit će se zgušnjavanjem, anaerobnom razgradnjom i mehaničkim odstranjivanjem vode.

3) Uređaji za sekundarno i tercijarno pročišćavanje kanalizacije

Primijenit će se faza biološkog pročišćavanja uporabom aktiviranog mulja. Ona će uključiti tercijarno pročišćavanje denitrifikacijom i taloženjem fosfora.

4) Izlazna crpna stanica

Izlazna crpna stanica ispumpat će pročišćene otpadne vode u rijeke tijekom razdoblja visokog vodostaja.

5) Podizanje nasipa i ograđivanje

Ovi bi elementi trebali spriječiti poplavlivanje Postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda te osigurati sigurnost uređaja.

6) Pristupna cesta;

E Tehnička pomoć, nadzor tijekom provedbe i promidžba

Ove će stavke doprinijeti povećanju sveukupne učinkovitosti funkcioniranja sustava gospodarenja vodama i otpadnim vodama u sklopu ViK Karlovac. Osim toga, tehnička će podrška pomoći pri provedbi projekta, kao i pripremi dugoročne ulagačke strategije za ViK Karlovac. Stavke se sastoje od sljedećih elemenata:

1) Tehnička pomoć u poboljšanju operativne učinkovitosti

Ovaj se zadatak sastoji od sljedećih elemenata namijenjenih povećanju znanja Korisnika o gospodarenju imovinom. On obuhvaća:

- Određbu o savjetovanju i obuci JPP (Jedinice za provođenje projekta) u pogledu crtanja karata, korištenja tehnika za Mjerenje protoka, GIS baze podataka i softwarea za hidrauličko modeliranje mreže, kako bi se napravio sveobuhvatan popis uvjeta vodoopskrbe i kanalizacijske mreže.
- Stvaranje strategije smanjenja infiltracije, kako bi se ustanovili kratkoročni i dugoročni projekti namijenjeni daljnjem smanjenju infiltracije i propuštanja te iz toga proizašlih operativnih troškova.

2) Nabava opreme za rad i održavanje

Ovaj se zadatak sastoji od nabave dvije suvremene vakuum cisterne s pumpom za ispiranje i jedne male cisterne s pumpom za ispiranje namijenjene skupljanju kanalizacije i održavanju kanalizacijskog sustava. One će nadomjestiti postojeće, zastarjele cisterne u vlasništvu ViK Karlovac.

3) Priprema ulaganja II. faze

Konzultant će ponovno pregledati i istražiti postojeći dugoročni plan ulaganja službi za vodoopskrbu i otpadne vode u Karlovcu, uzimajući u obzir promjene polazišne situacije i rezultate gore opisanih istraživanja i proučavanja.

4) Podrška Jedinici za provođenje projekta (JPP)

Ova će podrška pomoći osigurati učinkovito provođenje mjere. Konzultanti za provođenje projekta (KPP) pomagat će JPP-u u skladu sa zahtjevima administracijskih postupaka izrade nacrti i tehničke dokumentacije, nabave i ugovaranja. Od konzultanata će se očekivati da pripreme detaljne nacрте i tehničku dokumentaciju te natječajnu dokumentaciju za predložene radove i ostale ugovore, kao i da pruže pomoć u pripremi sve neophodne dokumentacije kao što su javne obavijesti, provedbe pred-odabira kada je to potrebno, poziva na natječaj, odgovaranje na pitanja iz natječaja, funkcionalne garancije, detaljne specifikacije, kriteriji za evaluaciju itd. Konzultanti će također osigurati procjenitelje natječaja, stručnu pomoć i obuku potrebnu za pregled otpadnih voda i vodoopskrbe te buduće ulagačke strategije.

Konzultanti će nadalje davati savjete i vršiti obuku u sljedećim područjima:

- Izgradnja kapaciteta (kapacitet Jedinice za provođenje projekta u pripremanju, provedbi i praćenju međunarodno financiranih projekata),

uključujući analizu dogovorenih potreba za obukom te pružanje programa obuke na radnom mjestu.

- Osiguravanje kontinuiranog unapređivanja plana djelovanja koji se odnosi na praćenje industrijskih otpadnih voda i provođenje mjera predtretmana ili pročišćavanja, uključujući savjetovanje i obuku JPP-a u ovome području. Plan djelovanja mora jasno zacrtati buduću strategiju u pogledu izbora između priključivanja industrijskih otpadnih voda na gradsko Postrojenje za pročišćavanje otpadnih voda (i određivanja zasebnih pristojbi koje će odražavati stvarne troškove pročišćavanja) ili uvođenja pravog, čisto industrijskog postupka pročišćavanja, za koji će također trebati odrediti jasne zahtjeve za provedbu.
- Razrada strategije za sigurno gospodarenje muljem, u skladu s lokalnim propisima i Direktivama EZ, te savjetovanje i obuka JPP-a o tom pitanju.
- Podrška JPP-u u pripremi izvješća o napredovanju projekta i informacija o promatranju pokazatelja provedbe.

5) Nadzor građevinskih radova

Ova je pomoć potrebna kako bi se učinkovito nadzirali razni ugovori o radovima koje ova mjera sadrži, u skladu s uvjetima Ugovora FIDIC.

6) Promidžba projekta

Ova će stavka ujedno pokriti promidžbu doprinosa Europske unije ovoj mjeri u sklopu programa ISPA, kao i kampanju s ciljem upoznavanja s poboljšanjem kakvoće usluga nakon izvršenih ulaganja. Ta je kampanja značajna jer bi trebala pomoći da stanovništvo prihvati neophodno povećanje pristojbi.

7. CILJEVI

Osnovni ciljevi mjera su:

1. Osigurati opskrbu sigurne pitke vode u skladu sa zahtjevima zakonodavstva Europske Zajednice i Republike Hrvatske.
2. Zaštititi vodeni okoliš karlovačke regije i na taj način postići veće usklađenje sa zakonima Europske Zajednice i Republike Hrvatske o vodenom okolišu.

Specifični ciljevi projekta su:

- (1) Zaštititi postojeće izvore pitke vode od mogućeg zagađenja površinskih voda u uvjetima visokog vodostaja,
- (2) Spriječiti zagađenje vodoopskrbnog cjevovoda i tako zaštititi kakvoću pitke vode,
- (3) Poboljšati operativnu učinkovitost i pouzdanost vodoopskrbnog sustava,

- (4) Poboljšati kakvoću površinskih voda u gradu Karlovcu smanjenjem tereta zagađenja za više od 3.000 kg BOD/d,
- (5) Poboljšati kakvoću vode iz rijeke Kupe nizvodno od grada s klase III na klasu II ili bolje od toga,
- (6) Smanjiti zagađenje podzemnih voda infiltracijom kanalizacije,
- (7) Poboljšati operativnu pouzdanost i učinkovitost mreže otpadnih voda.

7.1. Fizički pokazatelji

Indikativni ključni pokazatelji prikazani u donjim tablicama koristit će se za praćenje fizičkog napretka gradnje projekta. Konačan popis fizičkih pokazatelja bit će sastavljen u svrhu praćenja po završetku kreiranja različitih komponenti.

Predloženi indikativni pokazatelji izvedbe su sljedeći:

Pokazatelji izvedbe	Prije ISPA	Poslije ISPA
Pitka voda		
Izgubljena voda	43%	35%
Smanjenje kakvoće pitke vode tijekom distribucije	7%	5%

Pokazatelji izvedbe	Prije ISPA	Poslije ISPA
Pročišćavanje i skupljanje otpadnih voda		
Stanovništvo priključeno na kanalizacijski sustav / Ukupno stanovništvo	75%	95% & 100%*
Prosječna količina otpadnih voda koja se skupi i pročisti u jednom danu	0	20,800 m ³ /d
Klasifikacija kakvoće vode rijeke Kupe neposredno nizvodno od Karlovca	Klasa III	Klasa II
Infiltracija kanalizacijskog sustava	2000 m ³ /d	1,500 m ³ /d
Usklađenost sa standardima o ispuštanju Direktive o pročišćavanju gradskih otpadnih voda	0%	100%

*Grad Karlovac – 95%, prigradsko naselje Duga Resa – 100%

Za Postrojenje za pročišćavanje otpadnih voda predviđena su sljedeća smanjenja istjecanja:

Agens	Sadašnja situacija mg/l	Poslije ISPA mg/l	% Smanjenje
BOD (Zahtjev za biološkim kisikom)	231	22	90
COD (Zahtjev za kemijskim kisikom)	512	121.5	75
SS (Suspendirane tvari)	272	25.8	90
Nitrogen	40	9.5	75
Fosfor	9	1.6	80

8. INDIKATIVNI RADNI PLAN

Vrsta radova (Category of works)	Provođenje natječaja	Dodjela ugovora	Zavrsetak
1 Nadzor nad građevinskim radovima	srpanj 2006.	siječanj 2007.	prosinao 2010.
2 Oprema za tehničku podršku, uključujući opremu za otkrivanje propuštanja, vozilo, opremu i software za modeliranje, uz obuku	srpanj 2006.	siječanj 2007.	prosinao 2009.
3 Oprema za održavanje odvodnog kanala	listopad 2007.	siječanj 2008.	prosinao 2009.
4 Izgradnja i opremanje kolektora otpadnih voda, crpnih stanica i vodovodnih cijevi	studeni 2006.	veljača 2007.	prosinao 2009.
5 Izgradnja pogona za pročišćavanje otpadnih voda	studeni 2006.	veljača 2007.	srpanj 2010.
6 Tehnička pomoć (KPP)	veljača 2006.	kolovoz 2006.	lipanj 2010.

9. ANALIZA EKONOMSKIH I SOCIJALNIH TROŠKOVA I KORISTI

Mjera donosi niz važnih ekonomskih i socijalnih koristi, te koristi vezanih uz zaštitu okoliša. Za kombinirane komponente vode i otpadnih voda, analiza troškova i koristi rezultira pozitivnim omjerom koristi i troškova.

10. GLAVNI ELEMENTI FINACIJSKE ANALIZE

Da bi se osigurala financijska održivost i isplativost, provedena je njegova financijska analiza. Sljedeće pretpostavke temelj su financijske analize:

- predložen program ulaganja vrijednosti 36,5 milijuna €, od čega 36 milijuna € prihvatljivih troškova koji se financiraju u iznosu 62,5% nepovratnom pomoći iz programa ISPA, 9,7% iz nacionalnih izvora i 27,8% zajmom EBRD-a;
- stvarna pristojba za vodu/odvodnju u 2005. godini je 0,82 €/m³ (uključujući 22% PDV-a) za potrošače-domaćinstva i 1,89 €/m³ za potrošače koji nisu domaćinstva (uključujući 22% PDV-a)
- potrošnja vode: 132 l/d/c u 2004. godini;
- s prosječnim mjesečnim prihodom kućanstva od 375 € u 2004., omjer isplativosti ne prelazi 2,05% tijekom cjelokupnog trajanja projekta.
- Neto trenutna vrijednost projekta iznosi 1,17 milijuna €, uz korištenje pomoći iz programa ISPA.
- Interna financijska stopa povrata za projekt koji koristi pomoć iz programa ISPA iznosi 5,3%
- Omjer koristi i troškova je 1,03

10.1 Načelo onečišćivač plaća

Postojeće pristojbe primjenjuju se na temelju potrošnje prema obračunu jedinice, a sva se potrošnja mjeri. Količina potrošene vode koristi se za izračunavanje naknade za usluge odvodnje. Budući da ne postoji tretman ispusta otpadnih voda – mehanizam naplate za usluge vodoopskrbe i odvodnje ne pravi razliku između stupnjeva zagađenja koje se ispušta u postojeći ispusni sustav.

Republika Hrvatska obvezala se na primjenu načela onečišćivač plaća i sustav naplate koji primjenjuje ViK Karlovac prilagodit će se tim potrebama. Primjena pristojbe za puni povrat troškova zahtijeva značajne promjene (povećanja) u visinama pristojbi. Potrebe koje proizlaze iz načela onečišćivač plaća sačinjavat će dio procesa promjene za koji se priprema provedbena strategija.

Načelo onečišćivač plaća se već u značajnom razmjeru primjenjuje u Hrvatskoj, kako je to propisano relevantnim nacionalnim zakonodavstvom i navedeno u nacionalnoj ISPA strategiji za okoliš.

10.2 Pristojbe

Naknade za usluge vodoopskrbe i odvodnje određene su tako da vraćaju operativne troškove, sredstva za deprecijaciju i djelomično kapitalne troškove. Zbog razlika u projiciranom obimu prodaje i operativnim troškovima koje predviđa proračun, ViK realizira mali operativni gubitak. Operativna margina u 2004. godini bila je -3%. Buduća politika pristojbi predviđa nastavak takve politike, s visinama pristojbi koje će se postepeno povećavati kako bi se vratili:

- dodatne naknade za amortizaciju vezane uz predložena kapitalna ulaganja,
- operativni troškovi pružanja usluga pročišćavanja otpadnih voda,
- obveze podmirenja duga nastalog iz predloženih kapitalnih ulaganja
- povrat financijskih sredstava kojima će se omogućiti daljnja kapitalna ulaganja treba osigurati iz korisničke naknade

Trenutno se primjenjuju različite pristojbe za domaćinstva i druge korisnike (industriju, komercijalna i javna poduzeća. Namjera je provesti ujednačavanje pristojbi tijekom sljedećih 10 godina, osim ako se različite pristojbe mogu opravdati time da odražavaju troškove pročišćavanja. Takva politika predstavlja dio Sporazuma o zajmu između ViK-a i EBRD-a, te Garancijskog sporazuma grada Karlovca. To će vjerojatno imati za rezultat veće povećanje pristojbi za kućanstva nego što bi inače bilo potrebno u slučaju zadržavanja razlika. Očekuje se da će ta povećanja biti najmanje 20-30% iznad drugih traženih povećanja pristojbi za potrošače-domaćinstva.

Kako bi se osigurala financijska održivost, tijekom godina 2007-2009. nužna su sljedeća povećanja u prosječnim visinama pristojbi za usluge vodoopskrbe i odvodnje:

- 2007: 12% stvarnog povećanja;
- 2008: 11% stvarnog povećanja;

- 2009: 15% stvarnog povećanja.

Zbirno povećanje jednako je povećanju pristojbi od 45%. Povećanje treba uvesti prije prve godine otplate financijskog zajma, a postoji određena fleksibilnost vezano uz datum povećanja, no ne i vezano uz ukupno potrebno povećanje. Dodatna povećanja pristojbi za potrošače-domaćinstva bit će potrebna kako bi se izjednačile pristojbe između različitih klasa potrošača i financirala dodatna kapitalna ulaganja tijekom razdoblja projektnog ciklusa.

Uz predložena povećanja u visinama pristojbi koje će zadovoljiti potrebe prioritarnog ulagačkog projekta, trošak usluga vodoopskrbe i odvodnje zadovoljava načelne zahtjeve isplativosti. Dostupnost usluga vodoopskrbe i odvodnje potrošačima (izražena kao postotak prosječnog prihoda kućanstva) inicijalno pokazuje da će ostati na oko 2% prihoda kućanstva s učinkom povećanih pristojbi koje će neutralizirati:

- smanjenje potrošnje vode (8%) koje proizlazi iz povećanja visine pristojbi;
- povećanje prosječnih prihoda kućanstava od 30% tijekom razdoblja do 2010. godine

Dugoročno, kako prihodi kućanstava nastavljaju rasti, dostupnost usluga se poboljšava s padom troškova usluga na oko 1,6%. Međutim, ovom će poboljšanju protuteža biti daljnje potrebno povećanje visina pristojbi, osobito potrebe za usklađivanjem pristojbi za kućanstva i komercijalne potrošače.

10.3. Rad i održavanje

Politika utvrđivanja visine pristojbi od strane ViK-a Karlovac je da su one određene tako da bi povratile sve operativne troškove i troškove održavanja, uključujući iznos za amortizaciju troškova. Naknade se ubiru na temelju volumena, a visine pristojbi određuju se svake godine korištenjem predviđenih projekcija operativnih troškova i razina potrošnje. Nesigurnosti mogu nastati samo zbog mogućih odstupanja od takvih prognoza (visine pristojbi mogu se izmijeniti tijekom godine kako bi odgovorile na takva stanja) i sposobnosti ViK-a Karlovac da prikupi najavljeni prihod. ViK Karlovac trenutno ima postotak prikupljanja od 98%.

11. ANALIZA UTJECAJA NA OKOLIŠ

EIA će, sukladno zahtjevima iz Direktive 85/337/EZ koja je izmijenjena i dopunjena Direktivom 97/11/EZ i Direktivom 2003/35/EZ biti provedena i dostavljena Ministarstvu zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva. Predviđeni datum završetka postupka EIA je do kraja 2005.

12. TROŠKOVI I POMOĆ (U €)

A. Indikativni raspored troškova prema vrstama izdataka

Stavka	Ukupni troškovi (mil. eura)	Neprihvatljivi troškovi (euri)	Ukupno prihvatljivi troškovi (euri)
Kupnja zemljišta	0,47	0,47	0
Glavni radovi	22,02	0,00	22,02
Pogon i strojevi	8,27	0,00	8,27
Tehnička pomoć	0,66	0,00	0,66
Nadzor tijekom provedbe	1,77	0,00	1,77
Rezerva	3,32	0,04	3,28
Porezi/javna davanja	0,00	0,00	0,00
Ostalo	0,00	0,00	0,00
UKUPNO	36,51	0,51	36,00

B. Indikativni raspored prihvatljivih troškova prema komponentama

Stavka	Vodovodna mreža	Kanalizacijska mreža	Pogon za pročišćavanje otpadnih voda	Ukupno (u milijunima eura)
Priprema gradilišta	0	0	0	0
Glavni radovi	1,24	13,33	7,45	22,02
Pogon i strojevi	0,32	2,09	5,86	8,27
Tehnička pomoć – Studija područja za odvodnjavanje – Studija vodoopskrbe II	0,27	0,39	-	0,66
Nadzor tijekom provedbe	0,1	0,9	0,77	1,77
Rezerva	10%	10%	10%	3,28
UKUPNO	2,12	18,38	15,49	36,00

Ukupni troškovi (mil. €)	Doprinos privatnog sektora (mil. €)	Neprihvatljivi izdaci (mil. €)	Ukupno prihvatljivi troškovi (mil. €)	Pomoć iz programa ISPA (mil. €)	Postotak pomoći %
36,51	0	0,51	36,0	22,5	62,5

Postotak pomoći: 62,5%

13. UKLJUČIVANJE MEĐUNARODNIH FINANCIJSKIH INSTITUCIJA

EBRD je u suradnji s Europskom komisijom uključen u pripremu Programa razvoja službe vodoopskrbe i odvodnje u Karlovcu. EBRD se obvezao ViK-u Karlovac osigurati 10 mil. € sredstava zajma koja se mogu iskoristiti kako bi se osigurao dio traženog sufinanciranja nepovratne pomoći Europske unije iz programa ISPA.

14. POSEBNI UVJETI POVEZANI S MJEROM

Vidi članak 8. Memoranduma o financiranju..

15. PLAN NABAVE

Radovi će se provesti sukladno indikativnom planu nabave dodanom kao Prilog I.a

Budući da je sufinanciranje također osigurano i putem zajma EBRD, odobrava se izuzimanje od natječajnih procedura sadržanih u poglavlju V. Financijske uredbe u skladu s odredbama Uredbe Vijeća (EC) br. 1267/99 od 21. lipnja 1999. kojom se uspostavlja Instrument za pretprijetnu strukturnu politiku, koja je izmijenjena i dopunjena Uredbom Vijeća (EC) br. 2382/2001. Sudjelovanje trećih zemalja u pozivima na natječaje i ugovorima je autorizirano u odnosu na ovaj projekt. Trošak proveden u skladu s procedurama odgovarajućima za EBRD, usklađen s ISPA pravilima o pogodnosti biti će upotrijebljen u izračunavaju ukupnog pogodnog troška za ove mjere.

ooOOOoo

Indikativni plan nabave

Broj natječaja	Opis radova i usluga koji će biti objavljeni na natječaju	Vrsta ugovora (radovi, roba ili usluge)	Očekivani mjesec objave natječaja (mjesec/godina)	Iznos povrata troškova za račune koji se odnose na određen ugovor
1	Nadzor nad građevinskim radovima	Usluge	srpanj 2006.	62,5%
2	Oprema za tehničku podršku, uključujući opremu za otkrivanje istjecanja, vozilo, opremu i software za modeliranje, uz obuku	Roba	srpanj 2006.	62,5%
3	Oprema za održavanje odvodnog kanala	Roba	listopad 2007.	62,5%
4	Izgradnja i opremanje kolektora otpadnih voda, crpnih stanica i vodovodnih cijevi	Radovi	studeni 2006.	62,5%
5	Izgradnja pogona za pročišćavanje otpadnih voda	Radovi	studeni 2006.	62,5%
Nekoliko	Tehnička pomoć (KPP)	Usluge	veljača 2006.	62,5%

Posebni uvjeti za dodjelu ugovora bit će dostupni u Službenom listu Europskih zajednica i/ili na internetu.

FINANCIJSKI PLAN (na temelju izdvajanja iz proračuna EU)

Naziv Program za vode i otpadne vode u Karlovcu
 mjere:
 ISPA Br: 2005/HR/16/P/PE/001

Euro

Godina	Ukupni trošak	Neprihvatljivi trošak	Prihvatljivi trošak							
			Ukupno		ISPA		Nacionalna tijela			
			3	4 (%)	5	6 (%)	Središnja državna tijela	Regionalna tijela	Lokalna tijela	Druga tijela ²
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	=2+3		=3/1		=5/3					
2004										
2005	19.680.000	-	19.680.000	100	12.300.000	62,5	1.980.000	-	5.400.000	-
2006	16.320.000	-	16.320.000	100	10.200.000	62,5	1.520.000	-	4.600.000	
neraspoređeno	510.000	510.000								
Ukupno	36.510.000	510.000	36.000.000	98,603	22.500.000	62,5	3.500.000	-	10.000.000	

*za specificirati

Zajam MIPF	
11	12 (%)
	=11/1
-	
-	
10.000.000	
10.000.000	27,39

PRILOG III.1

Provedbeni financijski propisi za program ISPA

Odjeljak I Oblici i postotak pomoći

- (1) Pomoć Zajednice kroz program ISPA može biti u obliku nepovratne direktne pomoći, povratne pomoći ili bilo kojem drugom obliku pomoći.

Pomoć koja je vraćena upravnom tijelu ili drugom javnom tijelu ponovo se primjenjuje u istu svrhu.

- (2) Postotak pomoći Zajednice dodijeljen kroz program ISPA može biti do 75% javnog ili ekvivalentnog izdatka, što uključuje izdatke od strane tijela čije su aktivnosti poduzete u sklopu upravnog ili pravnog okvira, a čime ih se smatra ekvivalentnim javnim tijelima. Komisija može predložiti povećanje ovog postotka do 85%, osobito tamo gdje smatra da je postotak viši od 75% potreban za ostvarivanje mjera ključnih za postizanje općih ciljeva programa ISPA.

Postotak pomoći i maksimalan iznos pomoći iz programa ISPA utvrđuje se memorandumom o financiranju određene mjere.

Osim u slučaju povratne pomoći ili kada postoji osobiti interes Zajednice, postotak pomoći se smanjuje kako bi uzeo u obzir:

- (a) Raspoloživost sredstava za sufinanciranje;
 - (b) Sposobnost mjere da stvara prihode; i
 - (c) Odgovarajuću primjenu načela onečišćivač plaća.
- (3) Mjere koje stvaraju prihode sukladno stavku 2(b) su one koje se odnose na:
- (a) Infrastrukturu čije korištenje uključuje naknadu na teret korisnika;
 - (b) Proizvodna ulaganja u sektor zaštite okoliša.

Komisija je pripremila smjernice za primjenu načela onečišćivač plaća.

- (4) Preliminarne studije i mjere tehničke podrške mogu se izuzetno financirati u iznosu od 100% ukupnih troškova.
- (5) Mjere pokrivene memorandumom o financiranju provodi država korisnica u uskoj suradnji s Komisijom koja zadržava odgovornost za korištenje sredstava.

Odjeljak II Izdavanja

- (1) Komisija u sklopu programa ISPA vrši izdatak sukladno Financijskoj uredbi primjenjivoj na opći proračun Europskih zajednica, a temeljem memoranduma o financiranju između Komisije i države korisnice.

Međutim, godišnja proračunska izdavanja pomoći dodijeljene mjerama izvršavaju se na jedan od sljedeća dva načina:

- (a) Izdavanja za mjere koje financira ISPA, a provode se tijekom razdoblja od dvije ili više godina, se u pravilu i podložno točki (b) vrše u godišnjim ratama.

Komisija će izvršiti izdavanje za prvu godišnju ratu kada potpiše memorandum o financiranju mjere.

To izdavanje će odgovarati iznosu pomoći navedenom u financijskom planu za prvu godinu. Tijekom razdoblja koje vodi prema potpunoj decentralizaciji, ono bi trebalo biti dostatno za pokrivanje radova koji će se ugovarati prvih godina.

Izdavanja za sljedeće godišnje rate temelje se na početnom ili izmijenjenom financijskom planu za mjeru. Ona će u načelu biti vršena na početku svake financijske godine, a najkasnije do 1. travnja predmetne godine, pod uvjetom da ih predviđeni izdatak za nadolazeću godinu opravdava i da napredak radova pokazuje kako projekt zadovoljavajuće i u skladu s raspoloživim proračunom napreduje prema završetku.

- (b) Za mjere čije je trajanje kraće od dvije godine i za koje pomoć Zajednice ne prelazi 20 milijuna eura, prvo izdavanje do 80% može biti izvršeno kada Komisija potpiše memorandum o financiranju mjere.

Ostatak će se izdvojiti pod uvjetom da napredak radova pokaže kako projekt zadovoljavajuće i u skladu s raspoloživim proračunom napreduje prema završetku.

- (2) Osim u propisno opravdanim slučajevima, pomoć izdvojena za mjeru na kojoj unutar dvije godine od datuma potpisivanja memoranduma o financiranju mjere od strane Komisije nije započeo značajan rad bit će ukinuta.

Komisija u svakom slučaju pravovremeno obavještava državu korisnicu i imenovano tijelo kada god postoji rizik ukidanja pomoći.

Odjeljak III Plaćanja

- (1) Plaćanja mogu biti u obliku avansnih plaćanja, plaćanja tijekom provedbe ili konačnih isplata.

Plaćanja tijekom provedbe i konačne isplate odnose se na stvarno potvrđen i plaćen izdatak koji mora biti potkrijepljen računima s potvrdom uplate ili računovodstvenim dokumentima jednake dokazne vrijednosti.

- (2) Avansna plaćanja

Opće je pravilo da se avansno plaćanje do 20% ukupne pomoći iz programa ISPA, sukladno prvobitnoj odluci, vrši prema imenovanom tijelu kako je određeno točkom (9).

Avansno plaćanje se u pravilu vrši na dva načina:

- Prva rata u iznosu do polovice avansa plaća se kada država korisnica potpiše memorandum o financiranju;
- Ostatak se plaća nakon potpisivanja prvog ugovora, obično prvog ugovora za izvođenje radova.

Odstupanja od općeg pravila treba odobriti odlukom Komisije u memorandumu o financiranju mjere.

Imenovano tijelo na koje se odnosi stavak (2) treba vratiti potpunu ili djelomičnu avansnu uplatu ukoliko Komisiji u roku od 12 mjeseci od datuma kada je izvršeno avansno plaćanje nije dostavljen zahtjev za plaćanjem. Komisija će odrediti iznos avansa koji treba vratiti na temelju stvarno plaćenog prihvatljivog izdatka. Vraćanje plaćenog avansa ne vodi prema otkazivanju pomoći Zajednice.

- (3) Plaćanja tijekom provedbe

Komisija vrši plaćanja tijekom provedbe prema imenovanom tijelu na njegov zahtjev i pod uvjetom da mjera zadovoljavajuće napreduje prema završetku; isplata se vrši radi refundiranja potvrđenog i stvarno plaćenog izdatka te podliježe sljedećim uvjetima:

- Da je država korisnica podnijela izvješće koje opisuje napredak mjere u obliku fizičkih i financijskih indikatora te njenu sukladnost s memorandumom o financiranju, uključujući gdje je to primjereno bilo kakve posebne uvjete pridružene dodjeli pomoći,

- Da su bile poduzete aktivnosti slijedom zapažanja i preporuka nacionalnih inspeksijskih tijela ili onih iz Zajednice,
- Da su navedeni svi nastali tehnički, financijski i pravni problemi te mjere poduzete radi njihova ispravljanja,
- Da su analizirana sva odstupanja od prvobitnog financijskog plana,
- Da su opisani koraci poduzeti u svrhu promidžbe mjere.

Komisija izvještava državu korisnicu ukoliko nije ispunjen jedan od gore navedenih uvjeta;

Potrebno je koristiti standardni model koji je Komisija dostavila za zahtjeve za plaćanja, te za izvješća o financijskom i fizičkom napretku.

- (4) Države korisnice osiguravaju da se zahtjevi za plaćanjem u pravilu dostavljaju Komisiji tri puta godišnje, najkasnije do 1. ožujka, 1. srpnja i 1. studenog.
- (5) Ukupan iznos plaćanja iz točke (2) i (3) ne prelazi 80% ukupno dodijeljene pomoći. U opravdanim slučajevima Komisija može povećati taj postotak do 90%.
- (6) Konačna isplata pomoći Zajednice

Konačna isplata pomoći Zajednice izračunata temeljem potvrđenog i stvarno plaćenog izdatka izvršit će se pod uvjetom:

- Da je mjera provedena sukladno ciljevima,
- Da je mjera ispunila određene uvjete navedene u memorandumu o financiranju,
- Da je završno izvješće iz Odjeljka V dostavljeno Komisiji,
- Da imenovano tijelo ili tijelo na koje se odnosi stavak 2 Komisiji dostavi zahtjev za plaćanjem u roku od šest mjeseci od roka za završetak radova, a za izdatak naveden u memorandumu o financiranju,
- Da država korisnica Komisiji potvrdi kako je informacija navedena u zahtjevu za plaćanje i izvješću točna,
- Da je država korisnica Komisiji poslala izjavu navedenu u Prilogu III.4.C,
- Da su provedene sve mjere informiranja i promidžbe koje je Komisija sastavila kao Prilog III.6,

- Kada je upravljanje pomoći pod određenom mjerom na decentraliziranoj osnovi dodijeljeno provedbenim agencijama u državi aplikantu, država korisnica Komisiji dostavlja sve informacije koje su potrebne kako bi se potvrdilo da su poštovana pravila Zajednice o javnim nabavama, osobito u svezi s objavom obavijesti o natječajima, kao i dostavom izvješća o evaluaciji ponuda i dodjeli ugovora, te da su poštovani svi uvjeti određeni memorandumom o financiranju.
- (7) Ukoliko gore navedeno završno izvješće nije upućeno Komisiji u roku od 6 mjeseci od konačnog datuma za završetak radova i izvršenje plaćanja, kako je određeno memorandumom o financiranju, ukida se dio pomoći koji predstavlja preostalu isplatu.
 - (8) Zahtjeve za plaćanja tijekom provedbe, kao i zahtjeve za konačne isplate koje podnese država korisnica, prati izjava nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje o tome da se prijavljena plaćanja odnose samo na izdatke koje prati račun s potvrdom uplate ili računovodstveni dokumenti dokazne vrijednosti, a koji su u skladu s odredbama o prihvatljivosti izdataka za projekte koje financira ISPA, kako je navedeno u Prilogu III.2.
 - (9) Sve isplate pomoći koju je Komisija dodijelila pod ovim memorandumom o financiranju vrše se prema središnjem tijelu, Nacionalnom fondu, koji je država korisnica odredila za primanje takvih plaćanja. Opće je pravilo da Komisija plaćanja vrši na jedinstven bankovni račun određen od strane države korisnice, najkasnije dva mjeseca nakon zaprimanja važećeg i potpunog zahtjeva za plaćanjem. Nacionalni fond što brže šalje potpuni doprinos iz programa ISPA prema tijelu koje je odgovorno za provedbu.
 - (10) Nacionalni fond, na čelu kojeg je nacionalni dužnosnik za ovjeravanje, ima sveukupnu odgovornost za upravljanje sredstvima unutar određene države korisnice. Navedeni dužnosnik je također odgovoran za vraćanje preplaćenih ili nedopušteno plaćenih iznosa prema Komisiji.

Odgovornosti nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje navedene su u Memorandumu o razumijevanju sklopljenom između Komisije i države korisnice.

Odjeljak IV Korištenje eura

- (1) Iznosi u zahtjevu za financiranjem, kao i u relevantnom financijskom planu, izražavaju se u eurima.
- (2) Iznosi pomoći i financijski planovi koje odobri Komisija izražavaju se u eurima.
- (3) Izjave o izdacima koje podupiru odgovarajuće zahtjeve za plaćanjima izražavaju se u eurima.

Potrebno je koristiti tečajnu ratu koju Komisija primjenjuje u financijskom računovodstvu za mjesec u kojem su izdaci upisani u računovodstvene knjige mjerodavnog tijela zaduženog za financijsko upravljanje projektom. Mjesečna tečajna rata utvrđena je sukladno odredbi iz članka 7. (2) Uredbe Komisije (EZ, Euratom) br. 2342/2002 od 23. prosinca 2002. koja uređuje pravila o provedbi Opće uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002 na Financijsku uredbu primjenjivu na opći proračun Europskih zajednica. Tečajna rata je rata na prethodni radni dan mjeseca koji prethodi onome za koji je utvrđen tečaj. Komisija će o tom tečaju obavijestiti mjerodavna tijela.¹

- (4) Isplate financijske pomoći od strane Komisije vrše se u eurima prema tijelu koje je država korisnica odredila kao tijelo za primitak plaćanja.

Odjeljak V **Završno izvješće**

Institucija ili tijelo odgovorno za mjeru Komisiji treba podnijeti završno izvješće u roku od 6 mjeseci od završetka mjere. Završno izvješće sadržavat će sljedeće:

- (a) opis obavljenog posla, uz fizičke indikatore, količinski razdjel izdataka prema kategoriji poslova i mjera poduzetnih u odnosu na posebne klauzule koje sadržava odluka o dodjeli pomoći;
- (b) potvrdu o sukladnosti poslova s odlukom o dodjeli pomoći;
- (c) prvu procjenu razine do koje su ostvareni očekivani rezultati, uključujući osobito:
 - stvaran datum provedbe mjere;
 - indikaciju o tome na koji će se način upravljati mjerom nakon što je završena;
 - potvrdu, ukoliko je to prikladno, financijskih prognoza, osobito onih koje se odnose na operativne troškove i očekivane prihode;
 - potvrdu socio-ekonomskih prognoza, osobito očekivanih troškova i koristi;
 - indikaciju aktivnosti koje su poduzete kako bi se osigurala zaštita okoliša i njima pridruženi troškovi, uključujući poštivanje načela onečišćivač plaća.
 - datum na koji je financirana mjera postala operativna,

¹ <http://europa.eu.int/comm/dg19/infoeuro/fr/index.htm>

- (d) informaciju o promidžbenim aktivnostima

Odjeljak VI

Dodaci memorandumu o financiranju

- (1) Ukoliko se stvarno učinjen javni ili ekvivalentni izdatak razlikuje od prvobitno planiranog izdatka, dodijeljena pomoć Zajednice će se mijenjati kako bi to uzela u obzir, no neće nužno prijeći maksimalan iznos naveden u memorandumu o financiranju.

Promjena u postotku pomoći Zajednice u odnosu na prvobitno dodijeljen postotak, ili izmjena maksimalnog iznosa potpore, zahtijevat će izmjenu memoranduma o financiranju sukladno postupku opisanom u stavku (3).

- (2) Ukoliko pri izmjenama i dopunama financijskog plana za određeni projekt izdvajanja Zajednice i/ili već izvršena plaćanja prelaze iznose iz izmijenjenog i dopunjenog financijskog plana, Komisija će prilikom odobravanja prve financijske operacije (izdvajanje ili plaćanje) nakon učinjenih izmjena i dopuna, uskladiti plan kako bi uzela u obzir prekomjerno izdvojene ili preplaćene iznose.
- (3) Izmjene i dopune memoranduma o financiranju vrše se sukladno sljedećim postupcima:
- (a) Izmjene i dopune koje vode do značajnih izmjena u ciljevima ili karakteristikama projekta, ili značajnih izmjena u financijskom planu ili vremenskom rasporedu izdataka, vrše se putem memoranduma o financiranju kojim se odgovara na zahtjev države korisnice, ili na inicijativu Komisije nakon konzultacija s državom korisnicom. Definicija „značajne“ izmjene dana je u sklopu odredbi koje uređuju prihvatljivost izdataka.
 - (b) U slučaju drugih izmjena i dopuna, država korisnica Komisiji šalje prijedlog izmjena i dopuna. Komisija daje komentare ili suglasnost u roku od dvadeset radnih dana od primitka prijedloga. Izmjene i dopune se usvajaju nakon što je Komisija dala suglasnost. Upravni odbor za program ISPA prima obavijest o takvim izmjenama i dopunama.
 - (c) Bilo koja izmjena godišnjeg izdatka manja od 25% ukupnog izdatka planiranog za projekt ne smatra se značajnom izmjenom financijskog plana i vremenskog rasporeda izdataka.

Odjeljak VII

Upravljanje financijama i kontrola

- (1) Države korisnice:
 - (a) Uspostavljaju sustave upravljanja i kontrole koji osiguravaju:
 - Ispravnu provedbu pomoći koja je dodijeljena ovim memorandumom o financiranju, sukladno načelima pravilnog financijskog upravljanja,
 - Razdvajanje funkcija upravljanja i kontrole,
 - Da su izjave o izdacima dostavljene Komisiji točne te da proizlaze iz računovodstvenih podataka koji se temelje na dokaznim dokumentima podložnim provjeri.
 - (b) redovito provjeravaju da li su mjere koje financira Zajednica ispravno provedene;
 - (c) suzbijaju nepravilnosti i protiv njih poduzimaju radnje;
 - (d) vraćaju bilo koji iznos izgubljen kao rezultat nepravilnosti ili nesavjesnosti.
- (2) Mjerodavna nacionalna tijela trebaju provoditi odgovarajuću unutarnju i vanjsku reviziju sukladno međunarodno priznatim revizijskim standardima; ona za obavljanje ove funkcije trebaju biti nezavisna. Komisiji svake godine treba proslijediti plan revizije i sažetak nalaza provedenih revizija. Izvješća o reviziji bit će na raspolaganju Komisiji.
- (3) Ne dovodeći u pitanje provjere koje vrše države korisnice, službe Komisije i Revizorski sud mogu putem vlastitog osoblja ili propisno ovlaštenih predstavnika vršiti tehničke ili financijske revizije na licu mjesta, uključujući provjere uzorka i završne revizije.
- (4) Kada osoblje Komisije ili njeni propisno ovlašteni predstavnici i/ili Revizorski sud vrše provjere, država korisnica treba osigurati da te osobe imaju pravo na licu mjesta pregledati svu relevantnu dokumentaciju i račune koji se odnose na predmete financirane sukladno Memorandumu o financiranju. Država korisnica treba službama Komisije i Revizorskom sudu pomoći pri provedbi revizija koje se odnose na korištenje sredstava dodijeljenih iz programa ISPA. Odredbe Priloga III.5 primjenjive su na provjere koje Komisija vrši na licu mjesta.
- (5) Detaljne odredbe o financijskom upravljanju i kontroli navedene su u Prilogu III.4.

Odjeljak VIII

Praćenje

Država korisnica i Komisija osiguravaju da se provedba mjere prati i evaluira sukladno sljedećim odredbama:

- (1) Dotična država korisnica i Komisija sporazumno uspostavljaju odbore za praćenje. Vlasti ili tijela koje imenuju država korisnica, Komisija i, tamo gdje je to prikladno, EIB i/ili druge institucije su-financijeri bit će zastupljene u odborima. Tamo gdje su regionalne i lokalne vlasti, ili privatna poduzeća, mjerodavna za provedbu projekta, i gdje se projekt na njih direktno odnosi, ona će također biti zastupljene u takvim odborima.
- (2) Praćenje treba provoditi primjenom zajednički dogovorenih postupaka za praćenje, provjerom uzorka i, ukoliko je to prikladno, uspostavljanjem *ad-hoc* odbora. Potrebno ga je vršiti kroz fizičke i financijske indikatore. Indikatori će se odnositi na specifičnu prirodu projekta i njegove ciljeve. Oni će biti sastavljeni na takav način da pokazuju stupanj dostignut u provedbi mjere u odnosu na prvobitno postavljen plan i ciljeve, kao i napredak postignut u svezi s upravljanjem ili bilo kakve s time povezane probleme.
- (3)
 - (a) Za svaku mjeru, nacionalni ISPA koordinator treba Komisiji dostaviti izvješća o napretku u roku od tri mjeseca od završetka svake pune godine provedbe.
 - (b) Za sastanke Odbora za praćenje, nacionalni ISPA koordinator treba podnijeti izvješća o napretku prema standardnom uzorku koji daje Komisija. Izvješće treba Komisiji dati u ruke 15 radnih dana prije planiranog sastanka.
- (4) Na temelju rezultata praćenja i uzimajući u obzir komentare Odbora za praćenje, Komisija će, ukoliko je to potrebno, na prijedlog država korisnica prilagoditi prvobitno odobrene iznose i uvjete za dodjelu pomoći, kao i predviđeni financijski plan.

Komisija će odrediti odgovarajuće uvjete za takve prilagodbe te ih razlikovati sukladno njihovoj prirodi i važnosti.

Odjeljak IX Transparentnost u dodjeli ugovora

- (1) Postupci koje je potrebno slijediti pri dodjeli ugovora za izvođenje radova, nabavku opreme ili izvođenje usluge poštovat će ključna načela sadržana u Glavi IV Financijske uredbe (vanjske akcije) primjenjive na opći proračun Europske unije.

- (2) (a) Sudjelovanje na natječajima otvoreno je pod istim uvjetima svim fizičkim i pravnim osobama u okviru primjene Ugovora, kao i svim fizičkim i pravnim osobama iz država korisnica programa ISPA, te Cipra, Malte i Turske.
- Specifikacije stoga od ponuđača traže da navedu svoje državljanstvo i dostave dodatne dokaze koji su uobičajeno prihvatljivi prema njihovom vlastitom zakonodavstvu.
- (b) U propisno opravdanim slučajevima poput sufinanciranja od strane međunarodnih financijskih institucija, a nakon prethodne analize od strane Upravnog odbora za program ISPA, Komisija može i državljanima trećih zemalja dozvoliti natjecanje za dodjelu ugovora.
- (3) (a) Države korisnice poduzimaju potrebne mjere kako bi zajamčile najšire moguće sudjelovanje. U tu svrhu, i kada to zahtijeva vrijednost ugovora, one osiguravaju prethodnu objavu poziva na natječaj u Službenom listu Europskih zajednica i službenom listu države korisnice.
- (b) One također sprječavaju bilo kakvu diskriminacijsku praksu ili tehničke specifikacije koje bi mogle onemogućiti široko sudjelovanje pod jednakim uvjetima svim fizičkim i pravnim osobama iz država članica i država korisnica.
- (c) Dodatno tome, informacija treba biti postavljena na internetu na transparentan način.
- (4) Detaljni postupci za provedbu natječaja i ugovaranje koje kao općenito pravilo treba slijediti navedeni su u Praktičnom vodiču za postupke ugovaranja pod programom Phare, ISPA i Sapard.

Odjeljak X

Transparentnost u računovodstvu i izvješća o projektima

Država korisnica osigurava da sva javna ili privatna tijela uključena u upravljanje i provedbu aktivnosti za mjeru na koju se odnosi memorandum o financiranju održavaju odvojen računovodstveni sustav, ili koriste odgovarajuće računovodstvene šifre za sve relevantne transakcije, kako bi se olakšala provjera izdataka od strane Komisije i nacionalnih kontrolnih tijela. Ona također moraju osigurati da su svi izdaci pravilno pridruženi relevantnom projektu.

Odgovorna tijela trebaju raspolagati svom dodatnom dokumentacijom koja se odnosi na izdatke svakog projekta tijekom razdoblja od pet godine nakon zadnjeg plaćanja vezanog uz projekt.

Odjeljak XI

***Ex-post* evaluacija**

Ex-post evaluacija pokriva korištenje resursa, uspješnost i učinkovitost pomoći, te njen učinak. Ona pokriva čimbenike koji doprinose uspjehu ili neuspjehu provedbe mjere i ostvarivanju rezultata.

Nakon završetka mjera, Komisija i države korisnice će stoga evaluirati način, uključujući učinkovitost i uspješnost pri korištenju resursa, na koji su one provedene. Evaluacija će također pokriti stvaran učinak njihove provedbe kako bi ocijenilo da li su ostvareni prvobitni ciljevi. Ta evaluacija će se, *inter alia*, baviti doprinosom koji su mjere imale u smislu provedbe politika Zajednice o zaštiti okoliša, njihov doprinos proširenim Trans-europskim mrežama ili zajedničkim prometnim politikama. Također će se ocijeniti učinak mjera na okoliš.

Prilog III.2

Odredbe o prihvatljivosti izdataka za mjere koje podupire ISPA

Odjeljak I Područje izdataka

ISPA podupire sljedeće mjere:

- (1) Projekte zaštite okoliša koji omogućavaju državama korisnicama da udovolje zahtjevima zakona Zajednice o zaštiti okoliša i da postignu ciljeve Pristupnih partnerstva;
- (2) Projekte prometne infrastrukture koji promiču održivu mobilnost, posebno one koji predstavljaju projekte od zajedničkog interesa na temelju kriterija Odluke br. 1692/96/EZ² te one koji omogućuju državama korisnicama da postignu ciljeve Pristupnih partnerstva; to uključuje međupovezivanje i interoperabilnost nacionalnih mreža kao i Trans-europskih mreža zajedno s pristupima tim mrežama;
- (3) Preliminarne studije, procjene i mjere tehničke podrške, uključujući aktivnosti informiranja i promidžbe povezane s prihvatljivim projektima. To uključuje tehničku i administrativnu pomoć od zajedničke koristi Komisiji i državama korisnicama koja ne spada u standardni djelokrug državne javne uprave, a pokriva identifikaciju, pripremu, upravljanje, praćenje, reviziju i nadzor projekata.

Pravila opisana u odjeljcima II i XII odnose se na projekte nabrojane u gore navedenim točkama 1. i 2. Ona se, međutim, analogijom primjenjuju na odluke o projektima nabrojanim u točki 3.

Odjeljak II Osnovne definicije i koncepti.

(1) Koncept projekta, stadija projekta i grupe projekata

Za potrebe ovog dokumenta primjenjivat će se sljedeće definicije:

- a) "projekt" je ekonomski nedjeljiv niz radova koji ispunjavaju točno određenu tehničku funkciju, te imaju jasno definirane ciljeve.
- b) "tehnički i financijski nezavisna faza" je faza koja se može identificirati kao operativna u svoje ime.

Faza također može uključivati preliminarne studije, studije izvedivosti i tehničke studije potrebne za realizaciju projekta.

² Odluka br. 1692/96/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 1996. godine o smjernicama Zajednice za razvoj Transeuropske prometne mreže.

1. projekti koji zadovoljavaju sljedeće uvjete mogu se grupirati:
 - moraju biti locirani na istom toku ili slivu, ili na istom prometnom koridoru;
 - moraju se provoditi prema ukupnom planu za tok ili sliv ili koridor, s jasno identificiranim ciljevima;
 - mora ih nadgledati tijelo odgovorno za koordinaciju i praćenje grupe projekata u slučajevima kad projekte provode različita nadležna tijela.

(2) "Tijelo odgovorno za provedbu"

- (a) Za projekte koje podržava program ISPA "tijelo odgovorno za provedbu" je tijelo odgovorno za natječaje i ugovaranje. To tijelo je navedeno u Prilogu I, točka 3. Memoranduma o financiranju.

Prema tome, Komisija mora odobriti svaku promjenu "tijela odgovornog za provedbu" nekog projekta u memorandumu o financiranju.

Ovo se tijelo obično naziva konačnim korisnikom financijske pomoći iz programa ISPA. Samo ono realizira prihvatljive izdatke.

- (b) Međutim ovo tijelo može delegirati provedbu drugom tijelu koje također može realizirati prihvatljive izdatke. U takvim slučajevima Komisija mora biti obaviještena o načinu predloženog delegiranja i mora primiti primjerak relevantnih dokumenata.

(3) Koncept "javne uprave"

Javna uprava podrazumijeva sljedeće razine vlasti:

- središnja državna uprava (nacionalna razina);
- tijela regionalne vlasti;
- tijela lokalne vlasti.

Osim toga ovaj koncept može uključivati tijela čije su aktivnosti u sklopu administrativnog i pravnog okvira na osnovu čega se smatraju ekvivalentima javnih tijela.

(4) Provedba i razdoblje provedbe projekta.

- (a) Provedba nekog projekta uključuje sve faze, od preliminarnog planiranja (uključujući ispitivanje alternativa) do završetka odobrenog projekta i mjera promidžbe u sklopu financiranog projekta.
- (b) Memorandum o financiranju može se odnositi na jednu ili više gore navedenih faza.
- (c) Razdoblje provedbe projekta u pravilu se odnosi na razdoblje potrebno za završetak gore navedenih faza do vremenske točke u kojoj projekt postaje postupno operativan i u kojoj je fizički objekt opisan u memorandumu o financiranju završen.

(5) Transparentnost i evidencija.

Svi izdaci koji se prijavljuju Komisiji moraju biti temeljeni na pravno obvezujućim sporazumima i/ili dokumentima. Nužno je u evidenciji držati sve odgovarajuće dokumente.

Kako bi se maksimalno povećala transparentnost i omogućila revizija izdataka od strane Komisije i/ili nadležnog nacionalnog tijela financijske kontrole, država korisnica mora osigurati da svako tijelo koje je uključeno u upravljanje i provedbu projekata uspostavi posebnu računovodstvenu evidenciju koja pokriva projekt opisan memorandumom o financiranju.

(6) Izdaci

Izdaci moraju biti povezani s plaćanjima koje je ovjerilo i zaista izvršilo tijelo odgovorno za provedbu, te moraju biti dokazani računima s potvrdom uplate ili računovodstvenim dokumentima ekvivalentne dokazne vrijednosti.

"Računovodstveni dokument ekvivalentne dokazne vrijednosti" odnosi se na svaki dokument koji podnosi tijelo definirano u točki 2. ovog odjeljka radi dokazivanja da knjigovodstveni unos daje pravu i pošteni sliku stvarno izvršenih transakcija u skladu sa standardnom računovodstvenom praksom. Kada se koriste računovodstveni dokumenti ekvivalentne dokazne vrijednosti potrebna je prethodna suglasnost Komisije.

Odjeljak III

Glavne kategorije prihvatljivih izdataka

U pravilu, izdaci povezani sa

- studijama izvedivosti,
 - planiranjem, pripremom tehničkih nacрта i dokumenata, uključujući procjenu učinka na okoliš,
 - pripremom gradilišta,
 - izgradnjom,
 - pogonom i strojevima koji se trajno instaliraju u sklopu projekta,
 - testiranjem i osposobljavanjem,
 - upravljanjem projektom,
 - kompenzacijskim mjerama ili mjerama ublažavanja učinka na okoliš,
 - drugim vrstama izdataka navedenim u memorandumu o financiranju,
 - mjerama poduzetim na temelju odredbi Priloga III 6 o informiranju i promidžbi
- prihvatljiv su predmet dolje navedenih kvalifikacija.

Odjeljak IV

Studije izvedivosti, planiranje projekta i priprema tehničkih nacрта i dokumenata

- (1) **Izdaci povezani sa studijama izvedivosti, planiranjem i pripremom tehničkih nacрта i dokumenata za projekte**
- (a) Izdaci povezani sa studijama izvedivosti, planiranjem, uključujući studije učinka na okoliš, ekspertizama potrebnim na projektu i definiranjem projekta, su u pravilu prihvatljivi, pod uvjetom da su takvi izdaci izravno povezani s jednim ili više projekata i posebno odobreni memorandumom o financiranju.
 - (b) U slučajevima kada je nekoliko projekata pokriveno ugovorom ili kada tijelo odgovorno za provedbu vrši gore navedene funkcije u svoje ime, troškovi se moraju bilježiti kroz transparentan i zaseban računovodstveni sustav za projekt na temelju računovodstvenih dokumenata ili dokumenata ekvivalentne dokazne vrijednosti (npr. na temelju sustava alokacije vremena).

(2) **Uključenost javne uprave**

U slučajevima kada su službenici javne uprave uključeni u aktivnosti iz točke 1 (a) ovog odjeljka, Komisija izdatke može smatrati prihvatljivima u uredno obrazloženim slučajevima prema svim sljedećim kriterijima:

- djelatnik mora privremeno napustiti svoje pravomoćno zaposlenje u javnoj upravi;
- izdaci se moraju temeljiti na ugovoru povezanim s jednim ili nekoliko navedenih projekata; u slučaju kada se ugovor odnosi na nekoliko projekata, troškovi se moraju alocirati na transparentan način (npr. na temelju evidencije o radnim danima);
- izdaci moraju biti izravno povezani s jednim ili više individualnih projekata;
- ugovor mora biti vremenski ograničen i ne smije prekoračiti vremenski rok određen za završetak projekta;
- zadaci koje treba izvršiti prema ugovoru ne smiju pokrivati opće administrativne funkcije prema definiciji iz Odjeljka VIII, točka 1;
- ova se odredba ne smije koristiti u svrhu zaobilaženja procedura Zajednice za javne nabave.

Odjeljak V

Priprema gradilišta i gradnja

- (1) U slučajevima kada tijelo odgovorno za provedbu pripreme gradilište ili provodi građevinske radove, ili jedan njihov dio, u svoje ime, troškovi se moraju bilježiti kroz transparentan i zaseban računovodstveni sustav za projekt na temelju računovodstvenih dokumenata ili dokumenata ekvivalentne dokazne vrijednosti.

U slučajevima kada su djelatnici javne uprave uključeni primjenjuju se odredbe iz Odjeljka IV, točka 2.

- (2) Prihvatljivi troškovi uključivat će samo stvarne troškove koji su nastali nakon datuma naznačenih u Odjeljku X, točka 1., i koji su izravno povezani s projektom. Prihvatljivi troškovi mogu uključivati sve ili bilo koju od sljedećih kategorija:
- troškove rada (bruto plaće);
 - naknade za korištenje trajne opreme tijekom gradnje;
 - troškove proizvoda korištenih za provedbu projekta;
 - režijske i druge troškovi, ako su posebno obrazloženi; njih treba alocirati na korektan način u skladu s općeprihvaćenim računovodstvenim standardima.
 - nastali režijski troškovi nisu prihvatljivi u slučaju kada je tijelo navedeno u točki (a) tijelo javne uprave.
- (3) U pravilu, troškovi moraju biti izračunati prema tržišnim cijenama.

Odjeljak VI

Kupovina, najam opreme i nematerijalne imovine

- (1) **Trajna oprema koja je dio kapitalnih izdataka na projektu**
- (a) Izdaci za kupovinu ili proizvodnju pogona ili opreme koja se trajno instalira i ugrađuje u projekt su prihvatljivi pod uvjetom da se unesu u inventar trajne opreme tijela navedenog u Odjeljku II (2) i da se tretiraju kao kapitalni izdaci u skladu sa standardnim računovodstvenim konvencijama.
 - (b) Ne dovodeći u pitanje Odjeljak IX (3), najam takve opreme se smatra dijelom operativnih troškova i nije prihvatljiv.
- (2) **Kupovina nematerijalne imovine**
- Kupovina i korištenje nematerijalne imovine, kao na primjer patenata, su prihvatljive ako je ta imovina nužna za provedbu projekta.
- (3) **Trajna oprema koja se koristi za provedbu projekta**
- (a) U slučajevima kada tijelo odgovorno za provedbu vrši pripremu gradilišta ili građevinskih radova, ili jednog njihovog dijela u svoje ime, izdaci za kupovinu ili proizvodnju trajne opreme koja se koristi tijekom faze provedbe projekta nisu prihvatljivi. To se odnosi na teške građevinske strojeve kao i na uredsku i druge tipove opreme.
 - (b) Trajna oprema koja se izričito kupuje ili proizvodi za provedbu projekta može se smatrati prihvatljivom, ako nema ekonomske vrijednosti ili se otpisuje nakon korištenja, i ako je to naznačeno u memorandumu o financiranju.
- (4) **Trajna oprema koju koristi javna uprava**
- (a) Izdaci za kupovinu i najam trajne opreme koju koristi javna uprava nisu prihvatljivi.

- (b) Ne dovodeći u pitanje Odjeljak VIII (2) i (3), izdaci za opremu i troškovi najma opreme koju koristi javna uprava prilikom provođenja svoje zadaće praćenja i nadzora mogu biti prihvatljivi uz suglasnost Komisije.

Odjeljak VII Kupovina zemljišta i porez na dodanu vrijednost

Kupovina zemljišta i porez na dodanu vrijednost (PDV) nisu prihvatljivi.

Odjeljak VIII Administrativni izdaci

(1) Opće načelo

U pravilu, izdaci nastali u javnoj upravi, uključujući plaće zaposlenih u središnjoj državnoj, regionalnoj i lokalnoj upravi nisu prihvatljivi za pomoć (uključujući tehničku pomoć), osim propisno dokumentiranih izdataka koji proizlaze iz obveze za provođenjem financijskih kontrola, financijskog i fizičkog praćenja, evaluacije i sprječavanja nepravilnosti, te izdataka registriranih pod stavkom obveza za nadoknadom izgubljenih sredstava.

Uz iznimku Nacionalnog fonda, troškovi uključujući plaće vezani za privremeno zapošljavanje osoblja na inicijativu Komisije, bilo državnih službenika na privremenom radu ili djelatnika u privatnom sektoru, za posao koji uključuje upravljanje, praćenje, evaluaciju i kontrolu prihvatljivi su pod mjerom tehničke podrške kako je definirano u Odjeljku I (3).

Oprema u svrhu praćenja može biti prihvatljiva ako je izričito odobrena mjerom tehničke pomoći navedenom u memorandumu o financiranju.

(2) Organizacija Odbora za praćenje

- (a) Ne dovodeći u pitanje gore navedenu točku 1., izdaci nastali vezano na organizaciju propisanog praćenja prihvatljivi su nakon predocjenja potrebnih dokumenata.
- (b) Dopustivi troškovi mogu u pravilu uključivati jednu ili više sljedećih kategorija:
- usluge prevoditelja,
 - iznajmljivanje soba za sastanke i logistiku,
 - osiguravanje dokumentacije i s njome povezanih sredstava,
 - naknade za sudjelovanje stručnjaka,
 - putne troškove.
- (c) Plaće i ostali troškovi zaposlenih u javnoj upravi koji nastanu u ovom kontekstu nisu prihvatljivi.

(3) Sastanci na traženje Komisije.

Pravila navedena u točki 2. mogu se analogijom primijeniti na organizaciju *ad hoc* sastanaka na traženje Komisije.

**Odjeljak IX
Druge vrste izdataka.**

(1) Upravljanje i nadzor nad projektom

Izdaci povezani s upravljanjem i nadzorom nad projektom su u pravilu prihvatljivi. Primjenjuju se odredbe Odjeljka IV (1) i (2).

(2) Financijske naknade

Nikakve vrste financijskih naknada povezanih s realizacijom projekta nisu prihvatljive; to se prije svega odnosi na kamate na sredstva za premošćivanje, bankovne naknadne, provizije, itd.

Bankovne garancije povezane s kreditima koji se koriste za financiranje projekta mogu biti prihvatljive uz suglasnost Komisije.

(3) Tehnike financiranja koje ne podrazumijevaju trenutani prijenos vlasništva nad imovinom

Ne dovodeći u pitanje točku 2., tehnike financiranja, koji ne podrazumijevaju nužno trenutani prijenos vlasništva nad imovinom, mogu se smatrati prihvatljivima, ako su opravdane i odobrene memorandumom o financiranju.

Država korisnica analizom rizika mora pokazati da je korištena tehnika ekonomski povoljnija nego obična kupovina imovine.

(4) Operativni izdaci, troškovi pogona projekta

(a) Nije prihvatljiva nikakva vrsta operativnog troška nastalog nakon završetka projekta.

(b) Neovisno od točki (a), osposobljavanje operativnog osoblja i testiranje projekta i njegove opreme može se uzeti u obzir kao prihvatljivi izdatak nakon nužnog razdoblja definiranog u memorandumu o financiranju.

(c) Načela definirana u točkama (a) i (b) odnose se također na završeni pojedini dio projekta ili projekta u grupi, iako cijeli projekt još nije završen.

(5) Mjere promidžbe i informiranja

Izdaci za mjere koje se poduzimaju prema odredbama Priloga III.6 o informiranju i promidžbi su prihvatljivi.

Odjeljak X Razdoblje prihvatljivosti

(1) Inicijalna vremenska granica prihvatljivosti

Inicijalna vremenska granica prihvatljivosti se različito procjenjuje s obzirom na sljedeće dvije situacije:

- (a) kad su odabir projekta, natječaj i ugovaranje od strane države korisnice podložni *ex-ante* odobrenju od strane Komisije³, izdaci su prihvatljivi za pomoć od dana kada je memorandum o financiranju relevantan za projekt potpisan od strane Komisije.

U iznimnim slučajevima, kada su financijska sredstva za projekt sastavljena od kombinacije zajma EIB-a ili neke druge financijske institucije i nepovratnih sredstava programa ISPA, izdaci su prihvatljivi za financiranje od dana sporazuma s EIB-om ili nekom drugom financijskom institucijom o predmetnom projektu. U pravilu taj datum ne smije biti ranije od 6 mjeseci od dana spomenutog u prvom pododlomku. Traže se sljedeći preduvjeti:

- Radovi i ugovori na koje će se primjenjivati odredba moraju biti identificirani u memorandumu o financiranju;
- EIB ili neka druga financijska institucija potvrđuju da se poštuju odredbe članaka 167. i 168. (1) Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002 i odredbe članaka 239. i 240. Uredbe Komisije (EZ, Euratom) br. 2342/2002;

U gore navedenim slučajevima Komisija je u pravilu nakon pregleda od strane Upravnog odbora za program ISPA sklona primijeniti odredbu članka 168. (2) Financijske uredbe primjenjive na proračun Europskih zajednica.

- (b) Nakon odluke Komisije da dodijeli upravljanje pomoći na decentraliziranoj osnovi⁴ provedbenim agencijama u državama aplikantima, izdaci su prihvatljivi za financiranje od datuma kada zahtjev dođe do Komisije (službe za program ISPA), pod uvjetom da se zahtjev može smatrati potpunim.

Isplate izvršene prije datuma navedenih pod (a) i (b) nisu prihvatljive.

(2) Izmjene projekata

- (a) Svaka izmjena odobrenog projekta, koja je jednaka ili iznad 5 milijuna eura ili 20% od njegove ukupne vrijednosti, štogod da je manje, smatra se "značajnom" izmjenom projekta. Velike izmjene fizičkih objekata u sklopu projekta čija priroda mijenja projekt također se tretiraju kao "značajne".

Pravila iz odlomka 1. primjenjuju se na izdatke povezane s gore definiranim izmjenama.

³ Vidi članak 12., (1), Uredbe Vijeća (EZ) br. 1266/99 od 21. lipnja 1999.

⁴ Vidi članak 12.(2) Uredbe Vijeća (EZ) br. 1266/99 od 21. lipnja 1999.

- (b) Pri svakoj izmjeni projekta izdaci povezani s novim ili proširenim fizičkim elementima prihvatljivi su od vremena kada zahtjev za izmjenom dođe do Komisije (službe za program ISPA).
- (c) Zahtjev za izmjenama i relevantne informacije u prilogu mogu se predložiti Upravnom odboru. Zahtjev i podnošenje dokumenata moraju biti evidentirani u zapisniku sastanka.

(3) Konačna vremenska granica prihvatljivosti

- (a) Konačni datum prihvatljivosti je u pravilu naveden u članku 4., odlomak 3 memoranduma o financiranju.
- (b) Konačni datum se odnosi na isplate koje vrši tijelo odgovorno za provedbu.
- (c) Konačni datum prihvatljivosti je određen u relevantnom memorandumu o financiranju. Nakon što taj datum istekne država korisnica ima na raspolaganju razdoblje od šest mjeseci da Komisiji podnese zahtjev za konačnom isplatom zajedno sa završnim izvješćem i izjavom navedenom u memorandumu o financiranju Prilog III.1, Odjeljak III (6) i Prilog III.4.C.
- (d) Komisija ne može produžiti to šestomjesečno razdoblje.

**Odjeljak XI
Zahtjevi za plaćanjem**

Zahtjevi za plaćanjem koje države korisnice podnose Komisiji temelje se na izjavama o stvarno isplaćenim izdacima, kao što je definirano u Odjeljku II, točka 6.

U slučaju kada radove vrši koncesionar ili ekvivalentno tijelo, odgovorno tijelo vlasti mora ovjeriti ispravnost izdataka.

Zahtjeve za plaćanjem mora evidentirati i ovjeriti nacionalni dužnosnik za odobravanje. Zahtjevi se tada prosljeđuju Komisiji preko Delegacije Komisije.

**Odjeljak XII
Druge točke koje nisu posebno navedene.**

- (1) Kadgod se postave pitanja koja nisu posebno navedena u ovim načelima za prihvatljivost izdataka u sklopu projekata financiranih iz programa ISPA, to će se pitanje raspraviti s Komisijom. Komisija će nastojati otvorena pitanja tretirati u duhu ovih načela i uz referencu na načela postavljena za Kohezijski fond.
- (2) U slučaju konflikta ovih načela s načelima nacionalnih pravila prihvatljivosti, gore spomenuta načela imaju prednost.

PRIMJER OBRASCA KOJI SE DOSTAVLJA ODBORU ZA PRAĆENJE
OD

ISPA OBRAZAC PRAĆENJA

Svi podaci u izvješću moraju biti do zaključno 30. lipnja i 31. prosinca

1A. IDENTIFIKACIJA MJERE

Naziv mjere:
Referenca Memoranduma o financiranju iz programa N°:
Provedbena agencija:
Postotak pomoći iz programa ISPA:
Potpisivanje Memoranduma o financiranju - Komisija
- Država
Broj izmjena i dopuna - Komisija
- Država

1B. PROVEDBENA AGENCIJA (PA)

Ime:
Adresa:
Poštanski broj: Mjesto
Ime kontakt osobe:
Telefon:
Elektronska pošta:

2. KRATAK KRONOLOŠKI OPIS IZVRŠENIH AKTIVNOSTI/RADOVA

3.

**POSEBNI UVJETI KOJI SE ODOSE NA MIERU (ČLANAK 8. MEMORANDUMA O
FINANCIRANJU MOF)**

Referirati se na posebne uvjete, ako takvi postoje, i navesti na koji ih se način zadovoljilo, kao i datum ispunjenja (referenca na korespondenciju Komisije koja potvrđuje ispunjenje već zadovoljenih uvjeta).

4. AŽURIRANI PLAN NABAVE

	Ugovor (N ^o , Vrsta i opis)	Datum objave najave natječaja	Vrsta predviđenog natječaja	Datum objave obavijesti o natječaju		Vrijednost ugovora / predviđena vrijednost ugovora Milijuna €	Vrsta sufinancira nja Zajedničko/ paralelno	Datum potpisivanja i ime trgovačkog društva koje je dobilo ugovor / Status realizacije***
				Ako nije objavljena	Ako je objavljena			
				Predviđeni datum	Datum, referenca na Službeni list i Internet			
Potpisano								
U pripremi								

(*) Navesti glavni ugovor.

(**) Navesti da li će sporazum o ugovoru biti Crvena, Žuta ili Srebrna knjiga. Navesti da li se radi o lokalnom, međunarodnom ili ograničenom natječaju i obrazložiti proceduru u slučaju predkvalifikacije.

(***) Za ugovore u pripremi, molimo navesti neke detalje o statusu pripreme natječajne dokumentacije.

Godina	Ukupni prihvatljivi troškovi		Stvarno izvršena plaćanja		Procjena budućih izdataka		Ukupni izdaci		Divergencija/ Ukupna vrijednost% (9)=[(7)-(2)]/ total (2)
	Inicijalna procjena*	Tekuća prihvaćena procjena**	(do zaključnog datuma)	(%) (3)/(2)	(od zaključnog datuma)	(%) (5)/(2)	(7)=(3)+(5)	(%) (7)/(2)	(9)
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
2000.									
2001.									
2002.									
1. kvartal									
2. kvartal									
3. kvartal									
4. kvartal									
2003.									
1. kvartal									
2. kvartal									
3. kvartal									
4. kvartal									
2004.									
2005.									
2006.									
Ukupno									
Predložena izmjena Financijskog plana Da ☐ Ne ☐ Već podnijeta EK dana: Podnijeti EK dana: Predočiti Upravnom odboru (priložiti plan i razloge promjena)									

* U trenutku potpisivanja Memoranduma o financiranju

** Posljednji Odbor za praćenje

6. NAPREDNA INFORMACIJA O FIZIČKOJ I FINANCIJSKOJ PROVEDBI (*)

Kategorije prihvatljivih izdataka (*)	Fizička provedba					Financijska provedba					
	Fizički indikatori (*)		Fizička provedba od posljednjeg Odbora za praćenje (sa zaključnim datumom)	Fizička provedba do tog Odbora za praćenje (za zaključnim datumom)	Stopa fizičke provedbe %	Financijski pokazatelji		Izdaci od posljednjeg Odbora za praćenje (za zaključnim datumom)	Izdaci do tog Odbora za praćenje (sa zaključnim datumom)	Stopa financijske provedbe %	Dopinos fizičkom napretku
	Jedinica	Količina				Procijenjeni prihvatljivi troškovi (€)	% troškova				
		(1)	(2)	(3)	4=(3)/(1), (%)	(5)	(6)	(7)	(8)	9=(8)/(5)	10=4*6/100
					#DIV/0!		#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!		#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!		#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!		#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!		#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!		#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!		#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!		#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!		#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!		#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!		#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!		#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!		#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!		#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!		#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!
					#DIV/0!		#DIV/0!			#DIV/0!	#DIV/0!
UKUPNO						0	#DIV/0!	0	0	#DIV/0!	#DIV/0!
										Ukupni financijski napredak	Ukupni fizički napredak

(*) pokrivenost 100% ukupnih prihvatljivih troškova

7. RAZLOZI RAZLIKA (AKO POSTOJE) IZMEĐU FIZICKE I FINANCIJSKE PROVEDBE
OBJASNJENJE ZA KASNIJENJA (AKO JE RELEVANTNO)

8. TEHNIČKI, FINANCIJSKI ILI PRAVNI PROBLEMI (PRILOG III.1 MoF)

Referirati se na sve probleme koji su se pojavili tijekom provedbe mjere, uključujući odstupanja od prvotnog financijskog plana, i objasniti kakve su aktivnosti poduzete u cilju njihovog otklanjanja.

Referirati se na sve suspenzije, financijske korekcije i/ili nepravilnosti.

9. PRIMJEDBE I PREPORUKE INSPEKCIJSKIM VLASTIMA DRŽAVE KORISNICE I
ZAJEDNICE (PRILOG III.1 MoF-A)

Navesti sažetak primjedbi ili preporuka, ako postoje (uz potpunu referencu izvora) te navesti kako ih se primijenilo.

10. MJERA USVOJENA ZA PROMIDŽBU POMOCI ZAJEDNICE (PRILOG III.6 MoF-A)

Ploče postavljene na gradilištu?	Da	☐	Ne	☐	
Ploče postavljene na gradilištu?	Da	☐	Ne	☐	
Ploče postavljene na gradilištu?	Da	☐	Ne	☐	
Sredstva javnog priopćavanja korištena za informiranje javnosti o predmetnoj mjeri:					
Tisak	☐	Televizija	☐	Radio	☐
Drugi audio-vizualni mediji ☐					
Vrsta pisanog materijala dostupna javnosti:					

11. OČEKIVANI DATUM ZAVRŠETKA

U prvotnom MoF-u (datum završetka određen u prvotnom MoF-u)

U sadašnjem MoF-u (datum završetka u izmijenjenom MoF-u)

Očekivani datum završetka

Izmjena datuma predloženog OP-u: Da Ne

OBRAZAC ZA UNOŠENJE IZMJENA

PRIJEDLOG ZA IZMJENE U PROGRAMU ISPA

Tijelo odgovorno za provedbu:

1. IDENTIFIKACIJA MJERE

Naziv mjere:

Tijelo odgovorno za provedbu:

Šifra mjere ISPA:

Memorandum o financiranju br.:

Datum:

Postotak pomoći iz programa ISPA:

2. IZMJENA DATUMA ZAVRŠETKA

Sadašnji datum završetka:

Predloženi datum završetka:

3. PREDLOŽENE IZMJENE FINANCIJSKOG PLANA (*)

JEDINICA: €

	Ukupni prihvatljivi izdaci prema sadašnjem MoF-u	Potrošeni prihvatljivi izdaci ili ukupni izdaci procjena
2000.		
2001.		
2002.		
2003.		
2004.		
2005.		
2006.		
Nakon 2006.		
Ukupno		

Molba za povećanjem pomoći Da Ne
Iznos zatraženog povećanja (ako je relevantno) €
(*) priložiti izmijenjeni financijski plan

4. IZMJENE TROŠKOVA PRIHVATLJIVE MJERE			JEDINICA: €
Kategorija izdataka (*)	Sadašnji ukupni prihvatljivi troškovi	Zatražena promjena	Predloženi ukupni prihvatljivi troškovi
Naknade za planiranje/pripremu tehničkih nacрта i dokumenata			
Priprema gradilišta			
Glavni radovi			
Pogon i strojevi			
Tehnička pomoć			
Nadzor			
Drugo (specificirati)			
Ukupno			

(*) Kategorije su primjeri koji se moraju prilagoditi kako bi odražavali stvarnost projekta. Dodatna podjela prema ugovorima može biti relevantna.

5. PROMJENE FIZIČKIH INDIKATORA			
Vrsta posla	Jedinica	Sadašnja procjena završetka	Predložena

6. PROMJENE KARAKTERISTIKA MJERE
Navesti detaljni opis

7. RAZLOZI PREDLOŽENIH PROMJENA
Navesti detaljne argumente

Prijedlog izmjena:

Datum podnošenja prijedloga izmjena:

Potpis NIK-a:

Prilog III.4

Sustavi upravljanja i kontrole pomoći dodijeljene iz programa ISPA i postupci za financijske ispravke

Odjeljak 1.

Ovaj Prilog postavlja detaljna pravila o sustavima upravljanja i kontrole pomoći dodijeljene iz programa ISPA, i o postupcima za vršenje financijskih ispravaka takve pomoći.

Odjeljak 2.

Sustavi upravljanja i kontrole

1. Svaka država korisnica osigurava da:

- (i) nacionalni ISPA koordinator,
- (ii) Nacionalni fond i nacionalni dužnosnik za ovjeravanje,
- (iii) provedbene agencije i sektorski dužnosnici za ovjeravanje, i
- (iv) krajnji korisnici,

kako su određeni ISPA Memorandumom o razumijevanju o korištenju Nacionalnog fonda za program ISPA, dobiju primjerene upute o sustavima upravljanja i kontrole potrebnim kako bi se osiguralo pravilno upravljanje programom ISPA, sukladno opće prihvaćenim načelima i standardima, a osobito pružilo garancije o ispravnosti, redovitosti i prihvatljivosti zahtjeva za pomoć iz programa ISPA, no također osiguralo da se mjere provode sukladno uvjetima Memoranduma o financiranju i ciljevima koji su pridruženi mjeri.

- 2. U smislu ovog Priloga, „provedbene agencije“ uključuju tijela koja nisu krajnji korisnici, a na koja su provedbena agencija ili sektorski dužnosnik za ovjeravanje prenijeli provedbu mjera koje financira ISPA (u daljnjem tekstu „ovlaštena tijela“).
- 3. U smislu ovog Priloga, osim ako nije drugačije navedeno, „mjere“ znače pojedinačne projekte, faze projekata ili grupe projekata koji pripadaju pod Prilog III.2, Odjeljak II (1), a predmetnom su Memorandumom o financiranju.

Odjeljak 3.

- 1. Sustavi upravljanja i kontrole nacionalnog ISPA koordinatora, Nacionalnog fonda, provedbenih agencija, ovlaštenih tijela i krajnjih korisnika, ovisno o opsegu pomoći kojim upravljaju, osiguravaju
 - (a) jasnu definiciju, jasnu dodjelu i, koliko je to potrebno za pravilno upravljanje, odgovarajuće razdvajanje funkcija unutar dotične organizacije;

- (b) učinkovite sustave koji osiguravaju da se funkcije vrše na zadovoljavajući način;
- (c) u slučaju ovlaštenih tijela i krajnjih korisnika, izvještavanje prema odgovornom tijelu o izvršavanju svojih zadaća i korištenim sredstvima.

Odjeljak 4.

1. Sustavi upravljanja i kontrole iz Odjeljka 3. uključuju postupke provjere vjerodostojnosti traženih izdataka i provedbe mjere od njene pripreme do početka usluge koju financira investicija, sukladno uvjetima relevantnog Memoranduma o financiranju, sukladno ciljevima pridruženima mjeri i uz poštovanje primjenjivih nacionalnih i zakona Zajednice, osobito onih o prihvatljivosti izdataka za podršku iz programa ISPA, zaštiti okoliša, prometu (uključujući Trans-europske mreže), zaštiti tržišnog natjecanja i dodjeli javnih ugovora.

Provjere pokrivaju sve aspekte, bilo financijske, tehničke ili administrativne prirode, koji uređuju učinkovito korištenje izdvojene pomoći.

2. Postupci zahtijevaju da se provjere mjera bilježe na licu mjesta. Bilješke trebaju prikazati obavljeni posao, rezultate provjere i mjere poduzete kako bi se uklonila odstupanja. Kada fizičke ili administrativne provjere nisu iscrpne već provedene na uzorku radova ili transakcija, bilješke identificiraju odabrane radove ili transakcije i opisuju metodu uzimanja uzorka.

Odjeljak 5.

1. Država korisnica u roku od tri mjeseca od stupanja na snagu Memoranduma o financiranju obavještava Komisiju o organizaciji nacionalnog ISPA koordinatora, Nacionalnog fonda, provedbenih agencija i ovlaštenih tijela odgovornih za mjere iz programa ISPA kako je određeno Odjeljkom 2., o sustavima upravljanja i kontrole uspostavljenim pri tim osobama ili tijelima, te o planiranim poboljšanjima sukladno smjernicama navedenim u Odjeljku 2.(1).

Priopćenje sadržava sljedeće informacije vezane uz nacionalnog ISPA koordinatora, Nacionalni fond, provedbene agencije i ovlaštena tijela:

- (a) dodijeljene im funkcije,
- (b) funkcije raspodijeljene između ili unutar njihovih odjela,
- (c) postupke za inspekciju i prihvaćanje radova, postupke kojima se zaprimaju, provjeravaju i odobravaju zahtjevi za povrat izdataka, te postupke kojima se odobravaju, izvršavaju i pravdaju plaćanja prema korisniku, i

- (d) odredbe o reviziji sustava upravljanja i kontrole.
3. Komisija u suradnji s državnom korisnicom utvrđuje da li su sustavi upravljanja i kontrole predstavljeni u stavcima 1 i 2 sukladni standardima koje zahtijeva taj Prilog, i objavit će ukoliko oni predstavljaju bilo kakve prepreke u smislu transparentnosti provjera aktivnosti iz programa ISPA, i vršenja dužnosti od strane Komisije. Pregled funkcioniranja sustava vršit se redovito.

Odjeljak 6.

1. Sustavi upravljanja i kontrole mjera osiguravaju zadovoljavajući tijek revizije.
2. Tijek revizije smatra se zadovoljavajućim kada dozvoljava:
 - (a) usklađivanje zbirnih računa potvrđenih Komisiji s pojedinačnim zapisima o izdacima i popratnim dokumentima koje pohranjuju administrativna tijela na raznim razinama, provedbene agencije i krajnji korisnici;
 - (b) ovjeru alokacije i prijenos raspoloživih sredstava Zajednice i nacionalnih sredstava;
 - (c) ovjeru ispravnosti informacije dostavljene o provedbi mjere, sukladno uvjetima Memoranduma o financiranju kojim se dodjeljuje pomoć te ciljevima pridruženim mjeri.
3. Okvirni opis zahtjeva za dostavljanjem informacija o zadovoljavajućem tijeku revizije naveden je u Prilogu III.4 A.
4. Država korisnica utvrđuje sljedeće stavke:
 - (a) da postoje procedure koje osiguravaju da se dokumenti relevantni za određene stavke učinjenih izdataka, izvršena plaćanja, poduzete radove i provjeru njihove sukladnosti s mjerom, a koji su potrebni za provjeru zadovoljavajućeg tijeka revizije, čuvaju sukladno zahtjevima iz Odjeljka X Priloga III.1 i iz Priloga III.4.A;
 - (b) da postoji zapis o tijelu koje ih čuva i njegovoj lokaciji;
 - (c) da su dokumenti na raspolaganju za inspekciju osobama i tijelima koja uobičajeno imaju pravo vršiti inspekciju takvih dokumenata.
5. Osobe i tijela iz stavka 4 (c) su:
 - (a) osoblje nacionalnog ISPA koordinatora, Nacionalnog fonda, provedbenih agencija i ovlaštenih tijela koje obrađuje zahtjeve za plaćanjem;

- (b) službe koje vrše reviziju sustava upravljanja i kontrole;
- (c) nacionalni dužnosnik za ovjeravanje kao osoba odgovorna za potvrđivanje zahtjeva za plaćanje tijekom provedbe i zahtjeva za konačnim isplatama iz Odjeljka III (8) Priloga III.1, te osoba ili odjel koji izdaje izvještaje o završetku mjera sukladno dodanom Prilogu III.4.C
- (d) opunomoćeni dužnosnici nacionalnih revizijskih institucija i onih Zajednice.

Oni mogu zatražiti da im se dostave izvadci ili kopije dokumenata ili računovodstvenih podataka iz stavka 4.

Odjeljak 7.

Nacionalni fond vodi evidenciju o iznosima koji su povratno naplativi od već izvršenih isplata pomoći iz programa ISPA, i osigurava da se iznosi povratno naplaćuju bez neopravdanog odlaganja. Nakon povrata sredstava, on refundira vraćena nepravilna plaćanja, zajedno s kamatom za kasno plaćanje, na način da relevantne iznose oduzme od sljedeće izvještaje o izdacima i zahtjeva za plaćanjem koje za dotičnu mjeru upućuje Komisiji. Ukoliko to nije dovoljno, Komisija može zahtijevati da joj se refundira višak iznosa.

Nacionalni fond jednom godišnje Komisiji, kao dodatak četvrtom kvartalnom izvješću o povratu sredstava koji je dostavljen u Prilogu III.5, šalje izvjavu o iznosima koji s tim datumom čekaju na povrat sredstava u sklopu mjere iz programa ISPA, a klasificirani su prema godini u kojoj je započeo postupak povrata sredstava.

Odjeljak 8. Potvrda izdataka

1. Potvrde i izvještaje o izdacima tijekom provedbe i konačnim izdacima iz Priloga III.1, Odjeljak III (6), peta alineja, i (8) sastavlja nacionalni dužnosnik za ovjeravanje funkcionalno nezavisan od službi koje odobravaju zahtjeve, a u formatu propisanom Prilogom III.4.B.
2. Prije potvrđivanja određene izvještaje o izdacima, nacionalni dužnosnik za ovjeravanje utvrđuje da su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - (a) nacionalni ISPA koordinator, provedbene agencije, ovlaštena tijela i krajnji korisnici ispunili su zahtjeve Odjeljka III (3) i (6), VII Priloga III.1 i poštovali uvjete Memoranduma o financiranju;
 - (b) izvjava o izdacima uključuje samo izdatke:

- (i) koji su zaista učinjeni unutar razdoblja prihvatljivosti navedenog u Memorandumu o financiranju kojim se dodjeljuje pomoć, i koje je moguće poduprijeti računima s potvrdom uplate ili računovodstvenim dokumentima ekvivalentne dokazne vrijednosti,
 - (ii) koji se odnose na radove koji uglavnom nisu bili završeni u vrijeme kada je podnesen zahtjev za financiranjem,
 - (iii) koje opravdava napredak ili završetak mjere sukladno uvjetima Memoranduma o financiranju kojim se dodjeljuje pomoć i ciljevima pridruženim mjeri.
3. Kako bi se uvijek prije dostavljanja izjave o izdacima Komisiji mogla razmotriti dostatnost sustava kontrole i tijeka revizije, država korisnica osigurava da je Nacionalni fond obaviješten o postupcima koje provode nacionalni ISPA koordinator, provedbene agencije i ovlaštena tijela u svrhu:
- (a) ovjere vjerodostojnosti podnesenih izdataka i provedbe mjere sukladno uvjetima Memoranduma o financiranju i ciljevima pridruženim mjeri;
 - (b) osiguravanja sukladnosti s primjenjivim pravilima; i
 - (c) održavanja tijeka revizije.

Odjeljak 9. Provjere uzorka

1. Država korisnica organizira provjere mjera na temelju odgovarajućeg uzorka, sastavljenog kako bi se osobito:
 - (a) provjerila učinkovitost postojećih sustava upravljanja i kontrole;
 - (b) selektivno, na temelju analize rizika, provjerile izjave o izdacima pripremljene na različitim relevantnim razinama.
2. Provjere provedene za razdoblje koje pokriva pomoć iz programa ISPA obuhvaćaju najmanje 15% ukupno prihvatljivih izdataka učinjenih pod mjerama odobrenim za to razdoblje. Taj postotak se može umanjiti proporcionalno izdacima učinjenim prije 1. siječnja 2003. Provjere se temelje na reprezentativnom uzorku transakcija, uzimajući u obzir zahtjeve stavka 3.

Država korisnica nastoji jednakomjerno raspodijeliti provođenje provjera tijekom relevantnog razdoblja. Potrebno je osigurati odgovarajuće razdvajanje funkcija provjere i postupaka provedbe ili vršenja plaćanja koji se odnose na mjere.

3. Odabir uzorka transakcija koje će se provjeriti uzima u obzir:
- (a) potrebu da se provjera vrši na odgovarajućoj kombinaciji vrsta i veličine mjera,
 - (b) bilo kakve faktore rizika koji su identificirani tijekom nacionalne provjere ili provjere Zajednice;
 - (d) potrebu da se osigura zadovoljavajuća provjera različitih vrsta tijela uključenih u upravljanje i provedbu mjera u dva sektora aktivnosti (promet i okoliš).

Odjeljak 10.

Država korisnica putem provjera nastoji provjeriti sljedeće:

- (a) praktičnu primjenu i učinkovitost sustava upravljanja i kontrole;
- (b) provedbu mjere u skladu s uvjetima Memoranduma o financiranju kojim se dodjeljuje pomoć i ciljevima pridruženim mjeri;
- (c) za odgovarajući broj računovodstvenih podataka, podudarnost podataka s popratnim dokumentima koje pohranjuju provedbene agencije, ovlaštena tijela i krajnji korisnici;
- (d) postojanje zadovoljavajućeg tijeka revizije;
- (e) za odgovarajući broj izdataka, da su priroda i vrijeme relevantnog izdatka sukladni odredbama Zajednice i odgovaraju odobrenim specifikacijama mjere i radova koji su stvarno izvedeni;
- (f) da su odgovarajuća nacionalna sredstva za sufinanciranje stvarno stavljena na raspolaganje;
- (g) da su sufinancirane mjere provedene u skladu s pravilima i politikama Zajednice kako to zahtijeva članak 5 Memoranduma o financiranju.

Odjeljak 11.

Provjere utvrđuju da li je bilo koji od problema na koji se naišlo sustavne prirode, te da li predstavlja rizik za druge ili sve mjere koje provode iste provedbene agencije ili dotična država korisnica. One također utvrđuju razloge za takve situacije, bilo kakva potrebna daljnja ispitivanja i potrebne korektivne i preventivne radnje.

Odjeljak 12.

Svaka od država korisnica i Komisija konzultiraju se najmanje jednom godišnje kako bi uskladile svoje programe kontrole i do najveće mjere povećale učinak sveukupnih resursa namijenjenih kontroli na nacionalnoj razini i razini Zajednice. Te konzultacije odnose se na tehnike analize rizika koje je potrebno primijeniti i uzimaju u obzir nedavne kontrole, izvješća i priopćenja nacionalnih tijela, Komisije i Europskog revizorskog suda.

Odjeljak 13.

U skladu s Odjeljkom 12., država korisnica do 30. lipnja svake godine, a po prvi puta do 30. lipnja 2002., obavještava Komisiju o primjeni Odjeljka 9. i 11. ovog Priloga u prethodnoj kalendarskoj godini, i uz to kako je potrebno završava ili ažurira opis svojih sustava upravljanja i kontrole o kojima je izvijestila sukladno Odjeljku 5.(1).

Odjeljak 14.

Izjava o završetku projekata

Osoba ili odjel određen za izdavanje izjava o završetku mjera iz Priloga III.4.C vrši funkciju nezavisno od nacionalnog ISPA koordinatora, nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje, Nacionalnog fonda, provedbenih agencija, ovlaštenih tijela i krajnjih korisnika.

Osoba ili odjel provodi ispitivanje sukladno međunarodno prihvaćenim revizijskim standardima. Nacionalni ISPA koordinator, Nacionalni fond, provedbene agencije, ovlaštena tijela i krajnji korisnici dostavljaju im sve tražene informacije, a u svrhu sastavljanja izjave daje im se pristup potrebnim podacima i popratnim dokazima

Odjeljak 15.

Izjave se temelje na ispitivanju sustava upravljanja i kontrole, nalaza već provedenih provjera, i gdje je to potrebno, daljnjih provjera uzorka transakcija te završnog izvješća sastavljenog sukladno Odjeljku V Priloga III.1. Osoba ili odjel koji izdaje izjavu vrši sva potrebna ispitivanja kako bi se dostatno uvjerio/la da je potvrđena izjava o izdacima ispravna, da su popratne transakcije legalne i redovite i da je mjera provedena u skladu s uvjetima Memoranduma o financiranju i ciljevima pridruženim mjeri.

Izjave se sastavljaju na temelju okvirnog obrasca iz Priloga III.4.C i treba ih pratiti izvješće koje uključuje sve relevantne informacije koje opravdavaju izjavu, zajedno sa sažetkom nalaza svih provjera provedenih od strane nacionalnih tijela i tijela Zajednice kojima osoba ili tijelo koje priprema izjavu ima pristup.

Odjeljak 16.

Ukoliko postojanje značajnih slabosti pri upravljanju i kontroli, ili visoka učestalost zatečenih nepravilnosti, ili sumnje o tome da li je mjera pravilno provedena ne

dozvoljavaju da se izda ukupno pozitivno uvjerenje o valjanosti zahtjeva za konačnom isplatom i konačne potvrde o izdacima, izjava navodi takve okolnosti te procjenjuje opseg problema i njegov financijski učinak.

U takvom slučaju, Komisija može zatražiti provođenje dodatne provjere u svrhu identificiranja i ispravljanja nepravilnosti u određenom vremenskom razdoblju.

Odjeljak 17. **Računovodstvene informacije koje je potrebno čuvati i priopćiti Komisiji na njen zahtjev**

1. Računovodstveni podaci o mjerama iz Priloga III.4.A čuvaju se koliko je to moguće u elektronskom obliku. Takvi podaci stavljaju se na raspolaganje Komisiji temeljem posebnog zahtjeva, a u svrhu provođenja provjere dokumentacije i provjere na licu mjesta, ne dovodeći u pitanje zahtjeve za dostavljanjem izvješća o napretku iz Odjeljka VIII priloga III.1.
2. Na pismeni zahtjev Komisije, država korisnica dostavlja Komisiji podatke iz stavka 1 u roku od 10 dana od primitka zahtjeva. Komisija i država korisnica mogu dogovoriti drugačije razdoblje, osobito kada podaci nisu na raspolaganju u elektronskom obliku.
3. Komisija jamči da se informacije koje prosljeđuje država korisnica, ili koje je prikupila tijekom inspekcija na licu mjesta, čuvaju kao povjerljive i sigurne.
4. Podložno relevantnim nacionalnim zakonima, službenici Komisije imaju pristup svim dokumentima pripremljenim ili u svrhu ili nakon kontrola provedenih sukladno ovom Prilogu, te svim čuvanim podacima, uključujući one pohranjene na računalnim sustavima.

Odjeljak 18. **Financijske ispravke**

1. Ukoliko nakon završetka potrebnih provjera Komisija zaključi da:
 - (a) provedba mjere ne opravdava dio ili sveukupnu pomoć dodijeljenu mjeri, uključujući nepoštivanje jednog od uvjeta iz Memoranduma o financiranju za dodjelu pomoći, a osobito bilo kakvu značajnu promjenu koja utječe na prirodu ili uvjete provedbe mjere za koju nije traženo odobrenje Komisije, ili
 - (b) postoji nepravilnost vezana uz pomoć iz programa ISPA i da dotična država korisnica nije poduzela potrebne korektivne mjere,

Komisija će obustaviti pomoć za predmetnu mjeru i, uz navođenje svojih razloga, zahtijevati od države korisnice da u određenom vremenskom razdoblju dostavi svoje komentare.

Ukoliko se država korisnica ne slaže sa zapažanjima Komisije, Komisija poziva državu korisnicu na raspravu tijekom koje obje strane poduzimaju napor da postignu sporazum o zapažanjima te o zaključcima koji će iz njih proizaći.

2. Na kraju razdoblja koje je odredila Komisija, a ako tijekom tri mjeseca nije postignut dogovor, Komisija, uz poštivanje propisanih postupaka i uzimajući u obzir komentare države korisnice, odlučuje:
 - (a) smanjiti avansno plaćanje iz Odjeljka III (2) Priloga III.1, ili
 - (b) učiniti zatražene financijske ispravke. To podrazumijeva ukidanje cjelokupne ili dijela pomoći dodijeljene mjeri.

Te odluke poštuju načelo proporcionalnosti. Kada odlučuje o iznosu korekcije, Komisija uzima u obzir vrstu nepravilnosti ili izmjene, te razmjer mogućeg financijskog učinka bilo kakvih nedostataka u sustavima upravljanja i kontrole. Bilo kakvo smanjivanje ili ukidanje dovode do povrata isplaćenih iznosa.

3. Bilo koji nepropisno primljen iznos koji treba vratiti plaća se Komisiji. Kamata zbog kasnog povratnog plaćanja zaračunava se sukladno pravilima iz Odjeljka 21.

Odjeljak 19.

1. Broj financijski ispravaka koje je Komisija učinila sukladno Odjeljku 18. (2) za pojedinačne ili sustavne nepravilnosti procjenjuje se kada god je to moguće i izvedivo na temelju pojedinačnih dokumenata, a jednak je količini izdataka koji su pogrešno naplaćeni pod programom ISPA, uzimajući u obzir načelo proporcionalnosti.
2. Kada nije moguće ili izvedivo precizno odrediti količinu nepravilnih izdataka, ili kada bi bilo neprimjereno sasvim ukinuti predmetne izdatke, te Komisija stoga svoje financijske ispravke temelji na projekcijama ili utvrđenoj tarifi, postupa se na sljedeći način:
 - (a) u slučaju projekcije, koristi se reprezentativan uzorak transakcija sa sličnim karakteristikama;
 - (b) u slučaju utvrđene tarife, procjenjuje se ozbiljnost kršenja pravila te opseg i financijske implikacije bilo kakvih nedostataka u sustavima upravljanja i kontrole koji su doveli do uočene nepravilnosti.

3. Kada Komisija svoj stav temelji na činjenicama utvrđenim od strane revizora koji ne pripadaju njihovim vlastitim službama, samostalno treba doći do zaključaka o njihovim financijskim posljedicama, nakon što ispita mjere koje je poduzela država korisnica prema Odjeljku VII Priloga III.1, te odjeljcima 18. (1) i (2) ovog Priloga, izvješća iz Priloga III.5 te bilo kakve odgovore države korisnice.

Odjeljak 20.

1. Razdoblje unutar kojeg predmetna država korisnica može odgovoriti na zahtjev iz Odjeljka 18.(1), dostaviti komentare i, kada je to prikladno, izvršiti ispravke je dva mjeseca, osim u propisno opravdanim slučajevima kada se s Komisijom može dogovoriti duže razdoblje.
2. Kada Komisija predlaže financijske ispravke na temelju projekcije ili utvrđene tarife, državi korisnici daje se mogućnost da uvidom u relevantnu dokumentaciju dokaže da je stvaran razmjer nepravilnosti manji od procjene Komisije. Država korisnica može u dogovoru s Komisijom ograničiti opseg ovog ispitivanja na dogovarajuću količinu ili uzorak relevantne dokumentacije.

Osim u propisno opravdanim slučajevima, vrijeme dozvoljeno za ovo ispitivanje ne prelazi daljnja dva mjeseca nakon isteka dvomjesečnog razdoblja iz stavka 1. Rezultati takvog istraživanja ispituju se na način određen drugim pod-stavkom Odjeljka 18. (1). Komisija uzima u obzir bilo kakve dokaze koje je unutar vremenskih granica dostavila država korisnica.

3. Kada se država korisnica ne slaže sa zapažanjima Komisije i kada se održava rasprava iz drugog pod-stavka Odjeljka 18. (1), tromjesečno razdoblje unutar kojeg Komisija može donijeti odluku počinje teći od datuma rasprave.

Odjeljak 21.

1. Bilo kakav povrat sredstava koji treba učiniti prema Komisiji sukladno Odjeljku 18.3 izvršava se prije propisanog roka navedenog na zahtjevu koji je dostavljen Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje. Propisani datum je zadnji dan drugog mjeseca nakon datuma slanja zahtjeva za povratom sredstava.
2. Bilo kakvo kašnjenje s povratom sredstava uzrokuje kamate za kasno plaćanje, koje počinju teći na propisani datum iz stavka 1, a završavaju na datum stvarnog plaćanja. Kamatna rata iznosi jedan i pol posto iznad rate koju primjenjuje Europska središnja banka pri svojim glavnim operacijama refinanciranja prvog radnog dana mjeseca u koji pada propisani datum.
3. Financijska ispravka iz Odjeljka 18. (2) ne dovodi u pitanje obvezu države korisnice da traži povrat sredstava sukladno Odjeljku VII Priloga III.1.

4. Kada iznose treba vratiti slijedom financijskih ispravaka, nadležna služba ili tijelo pokreće postupak povrata sredstava i o tome obavještava nacionalnog ISPA koordinatora, Nacionalni fond i provedbene agencije.

Odjeljak 22.

Ni jedan dio ovog Priloga na sprječava državu korisnicu da pravila primjenjuje strože nego što su ona ovdje propisana.

**OKVIRNI OPIS ZAHTJEVA ZA INFORMIRANJEM
ZA ZADOVOLJAVAJUĆI TIJEK REVIZIJE (Odjeljak 6.)**

Zadovoljavajući tijek revizije, naveden u Odjeljku 6.(2), postoji kada za određenu mjeru, uključujući pojedinačne projekte unutar grupe projekata:

1. Računovodstveni podaci koje čuva odgovarajuća upravna razina daju detaljne informacije o izdacima koje je u sklopu sufinancirane mjere stvarno imala provedbena agencija, uključujući i slučaj kada ona nije krajnji primatelj sredstava, tijela ili tvrtke uključene u provedbu mjere, bilo kao koncesionari, njihovi podugovarači ili u drugom svojstvu. Računovodstveni podaci prikazuju datum kada su pripremljeni, iznos svake troškovne stavke, prirodu dodatnih dokumenata te datum i način plaćanja. Priložena je potrebna dokazna dokumentacija (npr. računi).
2. Za troškovne stavke koje se samo djelomično odnose na sufinanciranu mjeru, prikazuje se točnost alokacije izdataka za sufinancirani i ostali dio mjere. Isto vrijedi i za vrste izdataka koji se smatraju prihvatljivima samo unutar određenih granica, ili razmjerno drugim troškovima.
3. Tehničke specifikacije i financijski plan mjere, izvješća o napretku, dokumenti o natječajnim i ugovornim postupcima i izvješća o inspekciji provedbe mjere sukladno Odjeljku 4. također se čuvaju na odgovarajućoj upravnoj razini.
4. U svrhu prijave stvarno učinjenih izdataka u sklopu sufinancirane mjere Nacionalnom fondu, informacija iz stavka 1 sastavlja se kao detaljna izjava o izdacima podijeljena prema kategorijama. Detaljna izjava o izdacima predstavlja dodatne dokumente koji se prilažu računovodstvenim podacima Nacionalnog fonda i osnova su za pripremu izjava o izdacima za Komisiju.
5. Kada između implementacijske agencije, ili tijela ili tvrtki koje su uključene u provedbu mjere, i Nacionalnog fonda postoji jedno ili više ovlaštenih tijela, svako od ovlaštenih tijela za svoje područje odgovornosti od tijela koje mu je podređeno zahtijeva detaljne izjave o izdacima, kao dodatnu dokumentaciju za vlastite računovodstvene podatke, temeljem čega tijelu koje mu je nadređeno priprema barem sažetak izdataka učinjenih u sklopu mjere.
6. U slučaju kompjuteriziranog prijenosa računovodstvenih podataka, sve relevantne vlasti i tijela primaju dostatne informacije s niže razine kako bi opravdali svoje računovodstvene podatke i iznose o kojima izvještavaju prema višoj razini, te osigurali zadovoljavajući tijek revizije od ukupnih zbirnih iznosa koje potvrđuju prema Komisiji do pojedinačnih troškovnih stavki i dodatnih dokumenata na razini provedbene agencije i drugih tijela i tvrtki uključenih u provedbu mjere.

PRILOG III.4.B

**POTVRDA I IZJAVA O IZDACIMA TIJEKOM PROVEDBE/KONAČNA POTVRDA
I IZJAVA O IZDACIMA
I ZAHTJEV ZA PLAĆANJEM**

**EUROPSKA KOMISIJA
ISPA**

Potvrda i izjava o izdacima tijekom provedbe/konačna potvrda i izjava o izdacima
i zahtjev za plaćanjem
(službenim kanalima dostaviti Odjelu... Glavne uprave za regionalnu politiku)

Naziv mjere: _____

Memorandum o financiranju br. _____ od _____

Referenca Komisije (CCI br.) _____

POTVRDA

Ja, _____, dolje potpisani, predstavnik
Nacionalnog fonda koji je imenovan od strane⁵ _____
ovim potvrđujem da su svi prihvatljivi izdaci uključeni u priloženu izjavu, a koji
predstavljaju doprinose iz programa ISPA i nacionalno financiranje, plaćeni sukladno
napretku mjere

nakon⁶

D d

m m

i iznose
g G g G

eura
točan iznos(s dva
decimalna mjesta)

Priložena izjava o izdacima podijeljena prema kategorijama izdataka i mjerama u slučaju
grupe projekata, pokriva izdatke do zaključno

(dd/mm/gggg)

i sastavni je dio ove potvrde, kao i pridruženo izvješće o napretku mjere u usporedbi s
planovima/završno izvješće.

⁵ Navedite upravni instrument imenovanja sukladno Odjeljku III, (8) i (9) Priloga III.1, s odgovarajućim referencama i datumom.

⁶ Početni datum prihvatljivosti izdataka pod Memorandumom o financiranju

Također potvrđujem da se u sklopu mjere ostvaruje zadovoljavajući napredak prema završetku/da je mjera završena u skladu s ciljevima te da su informacije navedene u izvješću o napretku/završnom izvješću točne.

Nadalje potvrđujem da se mjera provodi/je provedena u skladu s uvjetima iz Memoranduma o financiranju, osobito vezano uz:

- (1) poštivanje pravila o zaštiti okoliša, prometu (uključujući Trans-europske mreže), tržišnom natjecanju i dodjeli javnih ugovora (Praktični vodič za Phare, ISPA i Sapard);
- (2) primjenu postupaka upravljanja i kontrole mjere, osobito kako bi se provjerila opravdanost traženih izdataka i pravilno izvođenje mjere u skladu s Odjeljkom 4., i kako bi se suzbile, otkrile i ispravile nepravilnosti, gonile prijevare i povratno naplatili nepropisno plaćeni iznosi (prema Prilogu III.5).

U skladu s Odjeljkom X Priloga III.1, popratni dokumenti jesu i nastaviti će biti dostupni u razdoblju od minimalno pet godina nakon konačne isplate od strane Komisije.

Potvrđujem da:

- (1) je izjava o izdacima točna i rezultat je računovodstvenog sustava koji se temelji na provjerljivim popratnim dokumentima;
- 2) izjava o izdacima i zahtjev za plaćanjem uzimaju u obzir bilo kakav povrat sredstava i zarađene kamate;
- (3) su detalji osnovnih transakcija zabilježeni, kad god da je to bilo moguće, u kompjutorskoj evidenciji, te da su dostupni na zahtjev odgovornih odjela Komisije

Datum 20 (dd/mm/gggg)

Ime (velikim štampanim slovima), pečat,
funkcija i potpis nadležne osobe

Izjava o izdacima učinjenim u sklopu mjere⁷

Referentni broj (CCI šifra):

Naziv mjere:

Datum:

Kategorija izdataka	Ukupni izdaci učinjeni do datuma (između ... ⁸ i....)	Izdaci potvrđeni u ovoj izjavi	Ukupno planirani izdaci (početni proračun)	Izdaci učinjeni do datuma, kao postotak početnog proračuna (%)	Procijenjeni izdaci potrebni za završetak mjere
1. Planiranje					
2. Studije o izvedivosti, nacrti i tehnička dokumentacija					
3. Priprema gradilišta					
4. Gradnja					
5. Oprema					
6. Tehnička pomoć, priprema					
7. Ostalo					
UKUPNO					

⁷ Za odluke o grupama projekata, izdaci se moraju dijeliti prema projektima, osim ako je izdatak zajednički za grupu, kao što je slučaj s tehničkom pomoći ili promidžbom.

⁸ Početni datum prihvatljivosti izdataka (datum potpisivanja Memoranduma o financiranju od strane Komisije)

Prilog izjavi o izdacima: povrat sredstava učinjen od posljednje potvrđene izjave o izdacima i uključen u ovu izjavu o izdacima:

<i>Iznos koji prema nalogu treba vratiti</i>	
<i>Dužnik</i>	
<i>Datum izdavanja naloga za povrat sredstava</i>	
<i>Tijelo koje je izdalo nalog za povrat sredstava</i>	
<i>Datum povrata sredstava</i>	
<i>Vraćeni iznos</i>	

ZAHTEJEV ZA PLAĆANJEM TIJEKOM PROVEDBE/ZA VRŠNOM ISPLATOM

Naziv mjere: _____
 Referenca Komisije (CCI broj) _____

Prema Prilogu III.1, Odjeljak III, ja, dolje potpisani (ime velikim štampanim slovima, pečat, funkcija i potpis odgovorne osobe), tražim plaćanje iznosa od _____ eura kao plaćanje tijekom provedbe/završnu isplatu⁹. Ovaj zahtjev zadovoljava uvjete prihvatljivosti budući da:

Obrisati nepotrebno

(a)	Izvješće o napretku mjere u odnosu na fizičke i financijske indikatore, koje jasno pokazuje svoju usklađenost s odlukom o dodjeli pomoći, uključujući navedene posebne uvjete	- je priloženo
(b)	posljednje izvješće o napretku/završno izvješće o provedbi koje propisuju Odjelci V i VIII Priloga III.1, a vezano uz Odjeljak VIII uključujući i detalje o poštivanju odredbi Praktičnog vodiča za Phare, ISPA i Sapard	- je dostavljeno - je priloženo
(c)	zapažanja i preporuke nacionalnih revizijskih tijela i/ili revizijskih tijela Zajednice, posebno vezano na korekciju nepravilnosti za koje se sumnja ili je dokazano da postoje	- prema njima se djelovalo - nije bilo primjedbi ili preporuka
(d)	najvažniji tehnički, financijski i pravni problemi koji su se pojavili i mjere poduzete da ih se ispravi	- su navedeni - nisu primijećeni
(e)	analiza svih odstupanja od originalnog financijskog plana	- je dostavljena - je priložena
(f)	promidžbene aktivnosti povezane s mjerom	- su navedene
(g)	niti jedan od ovjerenih izdataka nije bio suspendiran na temelju Odjeljka 18. ovog Priloga	

Plaćanje izvršiti u korist:

Korisnik:	
Banka:	
Račun br.	
Vlasnik računa (ako je različit od korisnika)	

Datum 20 (dd/mm/gggg)

 Ime velikim štampanim slovima, pečat,
 funkcija i potpis odgovorne osobe

⁹ Izbrišite nepotrebno

PRILOG III.4.C

OKVIRNI UZORAK ZA IZJAVU O ZAVRŠETKU MJERE¹⁰ (Odjeljak 14.)

Europskoj komisiji, Glavnoj upravi za regionalnu politiku

UVOD

1. Ja, (navedite ime velikim štampanim slovima, funkciju i odjel), ispitao/la sam konačnu izjavu o izdacima za (naziv i referentan CCI broj ISPA mjere) i zahtjev Komisiji za konačnom isplatom pomoći Zajednice.

OPSEG ISPITIVANJA

2. Ispitivanje sam proveo/la u skladu s odredbama Odjeljaka 14., 15. i 16. Priloga III.4. Planirao/la sam i proveo/la ispitivanje kako bi se dostatno uvjerio/la da konačna izjava o izdacima i zahtjev za konačnom isplatom pomoći Zajednice, te završno izvješće, ne sadrže pogrešne materijalne izjave, osobito vezano uz provedbu mjere¹¹, sukladno uvjetima odluke i dodijeljenih joj ciljeva. Primijenjeni postupci i informacije korištene pri ispitivanju, kao i zaključci provjera provedenih tijekom prethodnih godina, sažeti su u priloženom izvješću.

OPAŽANJA

3. Opseg ispitivanja bio je ograničen na sljedeće:

(a)

(b)

(c), itd.

(Navedite prepreke na koje ste naišli tijekom ispitivanja, npr. sustavne probleme, slabosti u upravljanju, nedostatak tijeka revizije, nedostatak dodatne dokumentacije, slučajeve u sudskom postupku, itd.: procijenite iznose izdataka na koje će utjecati ove poteškoće i odgovarajući iznos pomoći Zajednice).

4. Ispitivanje, kao i zaključci drugih nacionalnih kontrola i kontrola Zajednice kojima sam imao/la pristup, otkrili su visoku/nisku (označite odgovarajuće; objasnite ukoliko označite termin visoku) učestalost grešaka/nepravilnosti. Odgovorna tijela

¹⁰ U slučaju grupe projekata koje podliježu jednoj odluci, izjava pokriva grupu projekata.

¹¹ Uključujući pojedinačne projekte unutar grupe projekata.

su na odgovarajući način postupila s prijavljenim greškama/nepravilnostima i ne čini se da one utječu na iznos plative pomoći Zajednice, uz sljedeće iznimke:

(a)

(b)

(c) itd.

(Navedite greške/nepravilnosti s kojima se nije postupilo na odgovarajući način i, za svaki od slučaja, moguć sustavni karakter i opseg problema te iznose financijske pomoći Zajednice na koje će to vjerojatno imati utjecaj).

ZAKLJUČAK

Ili

Ukoliko se tijekom ispitivanja nije naišlo na prepreke, učestalost zapaženih grešaka je niska i sa svim problemima se postupilo na zadovoljavajući način:

5(a) Slijedom ispitivanja i zaključaka drugih nacionalnih ili provjera Zajednice kojima sam imao/la pristup, mišljenja sam da konačna izjava o izdacima i konačno izvješće korektno, u svakom materijalnom smislu, predstavljaju učinjene izdatke i proveden rad, u skladu s Memorandumom o financiranju koji se odnosi na mjeru i njene ciljeve, te da je zahtjev Komisiji za konačnom isplatom pomoći Zajednice valjan.

Ili

Ukoliko se tijekom ispitivanja naišlo na određene prepreke ali učestalost grešaka nije visoka, ili ukoliko se nije na zadovoljavajući način postupilo s nekim problemima:

5(b) Uz izuzetak pitanja navedenih u gornjoj točki 3 (i) grešaka/nepravilnosti navedenih u točki 4 s kojima se nije postupilo na zadovoljavajući način, mišljenja sam, temeljem ispitivanja i zaključaka drugih nacionalnih ili provjera Zajednice kojima sam imao/la pristup, da konačna izjava o izdacima i konačno izvješće korektno, u svakom materijalnom smislu, predstavljaju učinjene izdatke i proveden rad, u skladu s Memorandumom o financiranju koji se odnosi na mjeru i njene ciljeve, te da je zahtjev Komisiji za konačnom isplatom pomoći Zajednice valjan

Ili

Ukoliko se tijekom ispitivanja naišlo na značajne prepreke ili je učestalost zatečenih grešaka visoka, čak i u slučaju da se s prijavljenim greškama/nepravilnostima zadovoljavajuće postupilo:

5(c) Po pitanjima iz točke 3 (i) uzimajući u obzir visoku učestalost grešaka navedenih u točki 4, nisam u mogućnosti iskazati mišljenje o konačnoj izjavi o izdacima, završnom izvješću i zahtjevu Komisiji za konačnom isplatom pomoći Zajednice.

Datum, potpis

Prilog III.5

Sporazum u vezi nepravilnosti, povrata pogrešno primljenih sredstava u sklopu programa ISPA i provjera na licu mjesta

Odjeljak 1.

Ovaj sporazum u državama korisnicama nema utjecaja na primjenu pravila vezanih na kazneni postupak ili pravosudnu suradnju u kaznenim pitanjima između država korisnica, Komisije i država korisnica.

Odjeljak 2.

- (1) Države korisnice u roku od 3 mjeseca nakon stupanja na snagu Memoranduma o financiranju Komisiju obavještavaju o sljedećem:
 - odredbama zakona, regulativi ili upravnom postupku za primjenu mjera koje podržava ISPA;
 - popisu vlasti ili tijela odgovornih za primjenu mjere, glavnim odredbama vezano za ulogu i funkcioniranje tih vlasti i tijela, te procedurama koje su odgovorna primjenjivati.
- (2) Države korisnice odmah obavještavaju Komisiju o svim izmjenama i dopunama informacija dostavljenih u skladu sa stavkom 1.
- (3) Komisija proučava priopćenja država korisnica te ih izvještava o zaključcima koje namjerava izvući iz njih. Ostaje u kontaktu s državama korisnicama koliko je potrebno za primjenu ovog Odjeljka.

Odjeljak 3.

“Nepravilnost” znači kršenje odredbe Memoranduma o financiranju, ili relevantnog nacionalnog zakona, kao rezultat čina ili propusta od strane nekog gospodarskog subjekta, koji je audio ili bi mogao nauditi općem proračunu Zajednice kroz neki neopravdani izdatak.

Odjeljak 4.

- (1) Tijekom dva mjeseca nakon kraja svakog tromjesečja, države korisnice izvještavaju Komisiju, OLAF, o svim nepravilnostima koje su bile predmetom inicijalnih upravnih ili sudskih istraga.
U tu svrhu, one u najvećoj mogućoj mjeri dostavljaju detalje o:
 - pojedinostima mjere koju podupire ISPA,
 - odredbi koja je prekršena, prirodi i iznosu izdataka; u slučajevima u kojima nije izvršeno nikakvo plaćanje, iznosima koju bi bili pogrešno plaćeni da

- nepravilnost nije otkrivena, osim u slučaju kada se greška ili nemar otkrio prije plaćanja ili nije rezultirao nikakvom upravnom ili sudskom kaznom,
- ukupnom iznosu i njegovoj podjeli između različitih izvora financiranja,
 - razdoblju tijekom kojeg ili trenutku u kojem je nepravilnost učinjena,
 - praksi primijenjenoj pri nastanku nepravilnosti,
 - načinu na koji je nepravilnost otkrivena,
 - nacionalnim vlastima ili tijelima koja su sastavila službeno izvješće o nepravilnosti,
 - financijskim posljedicama, obustavi plaćanja, ako postoji, i mogućnosti povrata sredstava,
 - datumu i izvoru prve informacije koja je dovela do sumnje da se radi o nepravilnosti, datumu kada je sastavljeno izvješće o nepravilnosti, ako je relevantno, državi korisnici i uključenim trećim zemljama,
 - identitetu uključenih fizičkih i pravnih osoba, osim u slučajevima kada takva informacija nije relevantna za borbu protiv nepravilnosti s obzirom na prirodu predmetne nepravilnosti.

(2) Kada neke od informacija na koje se odnosi odlomak (1), posebno one koje se odnose na praksu u nastajanju nepravilnosti i način na koji je otkrivena, nisu dostupne, države će korisnice, koliko je to moguće, Komisiji dostaviti informacije koje nedostaju prilikom dostavljanja sljedećih tromjesečnih izvješća o nepravilnostima.

(3) Ako nacionalne odredbe propisuju povjerljivost istraga, dostavljanje informacija je podložno odobrenju nadležnog suda.

Odjeljak 5.

Svaka država korisnica odmah izvještava Komisiju, i kada je to potrebno, zainteresirane države članice, o svim nepravilnostima koje su otkrivene ili za koje se sumnja da su se dogodile, u slučaju kada postoji bojazan da:

- bi one mogle brzo imati reperkusija izvan njezinog teritorija i/ili,
- da se pokazalo da se radi o novom načinu zloupotrebe.

Odjeljak 6.

Tijekom dva mjeseca nakon kraja svakog tromjesečja države korisnice izvještavaju Komisiju, uz reference na sva prethodna izvješća na temelju Odjeljka 4., o pokrenutim postupcima vezanim uz sve nepravilnosti o kojima je prethodno izvještavano i svim važnim promjenama koje su iz toga rezultirale, uključujući sljedeće:

- iznosima koji su vraćeni, ili onima za koje se očekuje da će biti vraćeni,
- privremenim mjerama koje su države korisnice poduzele kako bi osigurale povrat pogrešno plaćenih sredstava,
- sudskim i upravnim postupcima pokrenutim u cilju povrata pogrešno plaćenih sredstava i primjene sankcija,

- razlozima odustajanja od postupaka povrata; Komisiju se, koliko god je to moguće, obavještava prije donošenja odluke,
- svakom odustajanju od kaznenog gonjenja.

Države korisnice izvještavaju Komisiju o upravnim ili sudskim odlukama, ili njihovim glavnim točkama, koje se odnose na prekid tih postupaka.

Odjeljak 7.

U slučaju da ne postoje nepravilnosti o kojima treba izvijestiti u referentnom razdoblju, države korisnice obavještavaju Komisiju o toj činjenici u istom roku koji je naveden u Odjeljku 4.(1).

Odjeljak 8.

Kada nadležna tijela države korisnice na izričiti zahtjev Komisije odluče inicirati ili nastaviti pravne postupke u cilju povrata pogrešno plaćenih sredstava, Komisija može odlučiti državi korisnici nadoknaditi sve ili dio pravnih troškova ili troškova nastalih izravno u pravnim postupcima, na temelju predočenja dokumenata, čak i kada postupak nije bio uspješan.

Odjeljak 9.

- (1) Komisija održava odgovarajuće kontakte s dotičnom državom korisnicom kako bi dopunila dostavljene informacije o nepravilnostima iz Odjeljka 4., o postupku iz Odjeljka 6. i posebno o mogućnostima povrata.
- (2) Neovisno od kontaktima navedenim u odlomku (1), Komisija obavještava države korisnice u slučajevima kada je priroda nepravilnosti takva da sugerira da bi se ista ili slična praksa mogla dogoditi u drugim državama korisnicama.
- (3) Komisija organizira informativne sastanke na razini Zajednice za predstavnike država korisnica kako bi s njima proučila informacije dobivene na temelju Odjeljaka 4., 5. i 6., i na temelju stavka (1) ovog Odjeljka, posebno s obzirom stečene pouke vezane uz nepravilnosti, preventivne mjere i pravne postupke.
- (4) Na traženje države korisnice ili Komisije, države korisnice ili Komisija se međusobno konzultiraju kako bi zatvorile sve rupe u zakonu koje bi mogle naštetiti interesima Zajednice, a koje su postale evidentnima tijekom provedbe važećih odredbi.

Odjeljak 10.

Komisija u okviru aktivnosti sprječavanja prijevара redovito izvještava države korisnice o opsegu sredstava uključenih u otkrivene nepravilnosti, kao i različitim kategorijama nepravilnosti, koje su podijeljene prema vrsti i numerirane.

Odjeljak 11.

- (1) Države korisnice i Komisija poduzimaju sve potrebno kako bi osigurale da informacije koje razmjenjuju ostanu povjerljive.
- (2) Informacije na koje se odnosi ovaj sporazum, pogotovo se ne smiju slati nikom osim osobama u državama korisnicama ili u institucijama Zajednice čije dužnosti zahtijevaju da imaju pristup tim informacijama, osim ako države korisnice koje informacije daju nisu izričito na to pristale.
- (3) Imena fizičkih i pravnih osoba mogu se otkriti drugoj državi korisnici ili instituciji Zajednice samo kada je to potrebno radi sprječavanja ili gonjenja nepravilnost ili kako bi se ustvrdilo da li se navodna nepravilnost dogodila.
- (4) Dostavljene informacije ili informacije dobivene na bilo koji drugi način temeljem ovog sporazuma pokriva profesionalna povjerljivost i zaštićene su na isti način kao što su slične informacije zaštićene nacionalnim zakonodavstvom države korisnice koja ih je dobila, kao i odgovarajućim odredbama primjenjivim na institucije Zajednice.

Osim toga, te se informacije ne mogu koristiti ni u kakve druge svrhe osim onih reguliranih ovim sporazumom, osim ako tijela koja su ih dostavila ne daju svoj izričit pristanak, te pod uvjetom da odredbe na snazi u državama korisnicama u kojima se nalazi tijelo primatelj ne zabranjuju ovakvu dostavu ili korištenje.

- (5) Stavci (1) do (4) ne sprječavaju korištenje informacija dobivenih na temelju ovog sporazuma u bilo kojem pravnom postupku koji se naknadno pokrene zbog nepoštivanja pravila Zajednice na području pretpristupne pomoći. Nadležno tijelo država korisnica koje je dostavilo informacije mora biti informirano o ovakvom korištenju.
- (6) Kada država korisnica Komisiju obavijesti da je fizička ili pravna osoba čije je ime priopćeno Komisiji sukladno ovom sporazumu, u daljnjoj istrazi dokazala da nije bila uključena ni u kakvu nepravilnost, Komisija o toj činjenici odmah obavještava svakoga kome je otkrila ime na temelju ovog sporazuma. Takva će osoba nakon toga prestati biti tretirana, na temelju prethodne obavijesti, kao osoba uključena u predmetnu nepravilnost.

Odjeljak 12.

Vraćeni se iznosi dijele između država korisnica i Zajednice prema stopama zajedničkog sufinanciranja proporcionalno izdacima koje su već učinile.

Odjeljak 13.

Provjere i inspekcije na licu mjesta, izvršene u cilju zaštite financijskih interesa Zajednice od nepravilnosti definiranih u Odjeljku 3., Komisija priprema i provodi u tijesnoj suradnji s nadležnim tijelima dotične države korisnice, koja su pravovremeno obaviještena o predmetu i cilju provjera i inspekcija na koje se ovaj Prilog odnosi, kako bi mogla pružiti potrebnu pomoć. U cilju toga dužnosnici dotične države korisnice mogu sudjelovati u provjerama i inspekcijama na licu mjesta.

Nadalje, ako dotična država korisnica to želi, nadležna tijela Komisije i države korisnice mogu zajednički provesti provjere i inspekcije na licu mjesta.

Odjeljak 14.

Komisija provodi provjere i inspekcije na licu mjesta kod gospodarskih subjekata, tj. fizičkih i pravnih osoba, ili drugih tijela s dodijeljenom pravnom osobnošću, u slučajevima kada postoje razlozi za sumnju o počinjenim nepravilnostima.

Kako bi se Komisiji olakšalo provođenje takvih provjera i inspekcija, od gospodarskih subjekata se traži da dozvole pristup svojim objektima, zemljištu, prometnim sredstvima ili drugim područjima koja se koriste u poslovne svrhe.

Kada je to stvarno potrebno radi utvrđivanja postojanja nepravilnosti, Komisija može provesti provjere i inspekcije na licu mjesta kod drugih relevantnih gospodarskih subjekata, kako bi dobila pristup predmetnim informacijama koje ti subjekti posjeduju o činjenicama podložnim provjerama i inspekcijama na licu mjesta.

Odjeljak 15.

- (1) Provjere i inspekcije na licu mjesta, na temelju ovlasti i odgovornosti Komisije, provode njezini dužnosnici ili drugi službenici propisno ovlašteni relevantnim Komisijinim pravilima (u daljnjem tekstu 'Komisijini inspektori'). Osobe koje država korisnica Komisiji stavi na raspolaganje kao detaširane nacionalne stručnjake mogu pomagati u takvim provjerama i inspekcijama.

Komisijini će inspektori koristiti svoje ovlasti nakon što predoče pisano ovlaštenje koje pokazuje njihov identitet i funkciju, zajedno s dokumentom koji navodi predmet i cilj provjere ili inspekcije na licu mjesta.

Podložno primjenjivim zakonima Zajednice, od njih se traži da se pridržavaju pravilnika koje određuju zakoni dotične države korisnice.

- (2) Uz suglasnost dotične države korisnice, Komisija može tražiti pomoć dužnosnika države korisnice kao promatrača i pozvati vanjska tijela koje pod njezinom odgovornošću pružaju tehničku pomoć.

Komisija osigurava da gore navedeni dužnosnici i tijela pruže sve relevantne garancije o tehničkoj kompetenciji, nezavisnosti i poštivanju profesionalne tajne.

Odjeljak 16.

- (1) Komisijini inspektori imaju pristup, pod istim uvjetima kao i nacionalni upravni inspektori i uz poštivanje nacionalnog zakonodavstva, svim informacijama i dokumentaciji o predmetnim operacijama koje su potrebne za pravilno izvršenje provjera i inspekcija na licu mjesta. Mogu koristiti ista inspekcijska sredstva kao i nacionalni upravni inspektori, posebno kopirati relevantne dokumente.

Provjere i inspekcije na licu mjesta mogu se posebno odnositi na sljedeće:

- poslovne knjige i dokumente kao što su računi, popisi uvjeta, obračuni plaća, izjave o korištenom materijalu i obavljenom poslu i bankovni izvodi u posjedu gospodarskih subjekata,
 - kompjuterske podatke,
 - sustave i metode proizvodnje, pakiranja i distribucije,
 - fizičke kontrole prirode i količine robe ili dovršenih operacija,
 - uzimanje i provjeru uzoraka,
 - napredak radova i investicije za koje je osigurano financiranje, te korištenje završenih investicija
 - proračunske i knjigovodstvene dokumente,
 - financijsku i tehničku provedbu subvencioniranih projekata.
- (2) Kada je to potrebno, država korisnica na zahtjev Komisije poduzima odgovarajuće preventivne mjere prema nacionalnim zakonima, naročito u cilju osiguravanja dokaza.

Odjeljak 17.

- (1) Dostavljene informacije ili informacije dobivene u bilo kojem obliku na temelju ovog Priloga pokriva profesionalna tajna i zaštićene su na isti način kao što su slične informacije zaštićene nacionalnim zakonodavstvom države korisnice koja ih je dobila, te odgovarajućim odredbama primjenjivim na institucije Zajednice.

Takve informacije ne mogu se dostaviti drugim osobama osim onih u institucijama Zajednice ili države korisnice, čije dužnosti zahtijevaju da ih znaju, niti ih institucije Zajednice mogu koristiti u bilo kakve druge svrhe osim osiguravanja učinkovite zaštite financijskih interesa Zajednice u svim državama korisnicama. Kada država korisnica informacije dobivene od dužnosnika koji kao promatrači pod njezinim ovlastima sudjeluju u provjerama i inspekcijama na licu mjesta namjerava koristiti u druge svrhe, za to traži pristanak države korisnice iz koje je ta informacija dobivena.

- (2) Komisija što žurnije izvještava nadležno tijelo države na čijem se teritoriju odvijaju provjera ili inspekcija na licu mjesta o svim činjenicama ili sumnjama povezanim s nepravilnošću o kojoj je obaviještena tijekom provjere ili inspekcije na licu mjesta. U svakom se slučaju od Komisije zahtijeva da gore spomenuto tijelo obavijesti o rezultatu takvih provjera i inspekcija.
- (3) Komisijini inspektori osiguravaju da se pri izradi njihovih izvješća u obzir uzmu zahtjevi nacionalnog zakonodavstva dotične države korisnice. Materijal i popratni dokumenti navedeni u Odjeljku 16. prilažu se ovim izvješćima. Tako pripremljena izvješća mogu se koristiti kao (prihvatljivi) dokazi u upravnim ili sudskim postupcima države korisnice u kojima se njihova upotreba pokaže nužnom, na isti način i pod istim uvjetima kao i upravna izvješća nacionalnih inspektora, te će imati istu vrijednost kao i takva izvješća. Kada se inspekcija provodi zajednički, od nacionalnih inspektora koji sudjeluju u operaciji traži se da supotpisu izvješće koje sastave Komisijini inspektori.

Odjeljak 18.

Kada se gospodarski subjekti iz Odjeljka 14. odupiru provjeri ili inspekciji na licu mjesta, dotična država korisnica, postupajući u skladu s nacionalnim pravilima, Komisijinim inspektorima pruža pomoć potrebnu za vršenje svoje dužnosti provođenja provjere ili inspekcije na licu mjesta.

Na državi korisnici je da poduzme sve potrebne mjere u skladu s nacionalnim zakonodavstvom.

Prilog III.6

Zahtjevi za informiranjem i promidžbom

PRAVILA O DETALJNIM PRIPREMAMA ZA INFORMIRANJE I PROMIDŽBU

1. Ciljevi i opseg

Informativne i promidžbene mjere vezane na pomoć iz programa ISPA namijenjene su sljedećem:

- povećanju svijesti javnosti o aktivnostima Europske zajednice i njihove transparentnosti,
- informiranju potencijalnih korisnika i profesionalnih organizacija o mogućnostima programa ISPA.

Informiranje i promidžba odnose se na sve mjere u sklopu kojih program ISPA daje financijsku pomoć.

Cilj je informativnih i promidžbenih mjera informirati javnost, kao i potencijalne i krajnje korisnike, uključujući:

- regionalne, lokalne i druge javne vlasti,
 - gospodarske i socijalne partnere,
 - nevladine organizacije,
 - operatore i promicatelje projekta,
 - sve druge zainteresirane stranke
- o mogućnostima koje pruža program ISPA.

2. Opća načela

Tijelo odgovorno za provedbu nekog ISPA projekta (u daljnjem tekstu "odgovorno tijelo") zaduženo je za sve promidžbene mjere na licu mjesta. Promidžba se odvija u suradnji s odjelima Komisije koji su obaviješteni o mjerama poduzetim s ovim ciljem.

Odgovorno će tijelo poduzima odgovarajuće administrativne korake kako bi osiguralo učinkovitu primjenu ovih odredbi i suradnju s odjelima Komisije.

Informativne i promidžbene mjere poduzimaju se pravovremeno, nakon što se donese odluka o pomoći kroz program ISPA. Komisija zadržava pravo pokretanja postupka smanjenja, suspenzije ili otkazivanja pomoći kroz program ISPA, ako država korisnica ne zadovoljava svoje obveze iz ovog Priloga. U takvim se slučajevima primjenjuje postupak naveden u Prilogu III.1, odjeljku VIII Memoranduma o financiranju u okviru programa ISPA, koji se sklapa sa svakom državom korisnicom.

3. *Smjernice za informativne i promidžbene aktivnosti*

Neovisno o detaljnim pravilima navedenim pod točkom 4., sljedeća se načela primjenjuju na sve informativne i promidžbene mjere:

3.1 Sredstva javnog priopćavanja

Odgovorno tijelo na najadekvatniji način informira sredstva javnog priopćavanja o aktivnostima koje sufinancira program ISPA. Doprinos Europske zajednice se adekvatno odražava u toj informaciji.

U tom cilju, formalni početak projekata i važnih faza u njegovoj provedbi predmetom je informativnih mjera, posebno u regionalnim sredstvima javnog priopćavanja (tisak, radio i televizija). Odgovarajuća se suradnja mora osigurati s delegacijama Europske komisije u dotičnim državama korisnicama.

3.2 Informativni događaji

Organizatori informativnih događaja kao što su konferencije, seminari, sajmovi i izložbe vezani uz provedbu projekata djelomično financiranih iz programa ISPA, na eksplicitan način prikazuju sudjelovanje Europske zajednice. Treba koristiti mogućnost korištenja zastave Europske zajednice u dvoranama za sastanke, i simbola Europske zajednice na dokumentima. Delegacije Europske komisije u državama korisnicama po potrebi pomaže u pripremi i provedbi takvih događaja.

3.3 Informativni materijal

Publikacije (kao što su brošure i letci) o projektima ili sličnim mjerama na naslovnoj stranici trebaju osim nacionalnog, regionalnog ili lokalnog simbola, sadržavati jasnu indikaciju simbola Europske zajednice.

Kada publikacija uključuje predgovor, on mora biti potpisan i od strane odgovorne osobe u državi korisnici, i u ime Komisije odgovornog člana Komisije ili njegovog predstavnika, kako bi se osiguralo da je sudjelovanje Europske zajednice jasno naznačeno. Takve publikacije zainteresirane stranke za dodatne informacije upućuju na odgovorno tijelo.

Gore spomenuta načela također se primjenjuju na audio-vizualni materijal i Internet stranice.

4. *Dužnosti država korisnica*

Informiranje i promidžba predmetom su koherentnog niza mjera koje definira odgovorno tijelo u suradnji s Komisijom tijekom trajanja projekta. Države

korisnice osiguravaju da su predstavnici Komisije, uključujući njezine delegacije, odgovarajuće uključeni u najvažnije javne aktivnosti povezane s programom ISPA.

Dok su projekti u provedbi, odgovorno tijelo poduzima sljedeće mjere kako bi istaknulo sudjelovanje programa ISPA u navedenom projektu:

a) Informacije relevantne za projekt

Informativne i promidžbene mjere na licu mjesta poduzimaju se kako bi se javnost informiralo o pomoći Europske zajednice kroz program ISPA. Odgovorno tijelo u najadekvatnijem obliku objavljuje sadržaj projekata i osigurava da se dokumenti diseminiraju lokalnim i regionalnim sredstvima javnog priopćavanja, te ih ima spremne za zainteresirane stranke.

Mjere na licu mjesta trebaju uključivati:

- panoje podignute na gradilištima,
 - trajne komemorativne ploče na infrastrukturi, dostupne javnosti,
- koji moraju biti postavljeni u skladu s posebnim odredbama o informiranju na gradilištu, koji su u daljnjem tekstu detaljno opisani.

b) Opće informacije povezane s programom ISPA

Osim navedenog pod točkom (a), nacionalni ISPA koordinator redovito proizvodi opće informacije o pomoći alociranoj dotičnoj državi kroz program ISPA, naglašavajući provedbu projekata i postignute rezultate. Ove se opće informacije trebaju proizvesti barem jednom godišnje, te trebaju biti priložene u godišnjem izvješću Komisiji. Ove informacije će biti u obliku brošura od općeg interesa, profesionalnog audio-vizualnog materijala (npr. spot) i tiskovnih konferencija na odgovarajućoj razini. Te informacije grupiraju projekte prema njihovoj prirodi i/ili se usredotočuju na projekte od relevantnog interesa. Treba ih dostaviti nacionalnim i regionalnim televizijskim i radio postajama, Komisiji, te na zahtjev drugim zainteresiranim stranama kao što je definirano u stavku 1.

5. *Rad odbora za praćenje*

- Predstavnici Komisije u Odboru za praćenje, u suradnji s nacionalnim ISPA koordinatorom, osiguravaju usklađenost s odredbama o promidžbi, osobito onim povezanim s panoima i komemorativnim pločama (vidi posebne odredbe u daljnjem tekstu).
- Odgovorno tijelo dostavlja predsjedavajućem Odbora za praćenje informativne i promidžbene mjere i odgovarajuće dokaze kao što su fotografije. Kopije takvih materijala šalju se Komisiji.
- Predsjedavajući Odbora Komisiji prosljeđuje sve potrebne informacije koje je potrebno uzeti u obzir u godišnjem izvješću.

- Odbor za praćenje osigurava da su dostupne odgovarajuće informacije o njegovom radu. U tom cilju svaki odbor za praćenje informira sredstva javnog priopćavanja, koliko god to često smatra potrebnim, o napretku na projektu/projektima za koje je odgovoran. Predsjedavajući je odgovoran za kontakte s medijima, a predstavnik Komisije mu pomaže.
- Odgovarajući se aranžmani također dogovaraju, u suradnji s Komisijom i njezinim delegacijama u državama korisnicama, kada se odvijaju važni događaji kao što su sastanci na vrhu ili otvaranja.

6. Završne odredbe

Komisija može pokrenuti posebne dodatne mjere kako bude smatrala odgovarajućim, nakon rasprave s nacionalnim koordinatorom za program ISPA i odgovornim tijelom.

Odgovorno tijelo u svakom slučaju može provoditi dodatne mjere. Ono konzultira Komisiju i informira je o inicijativama koje poduzima, kako bi Komisija na adekvatan način mogla sudjelovati u njihovoj realizaciji.

Kako bi pospješila provedbu ovih odredbi, Komisija može pružiti odgovarajuću pomoć i izdati smjernice.

Posebne odredbe o panoima i komemorativnim pločama

U cilju vidljivosti ISPA projekata, države korisnice osiguravaju poštivanje sljedećih informativnih i promidžbenih mjera

1. Panoi

Panoi se postavljaju na gradilištima projekata financiranih iz programa ISPA. Takvi će panoi uključuju prostor rezerviran za navođenje sudjelovanja Europske zajednice.

Panoi moraju biti veličine koja odgovara opsegu operacije.

Dio panoa rezerviran za Europsku zajednicu mora zadovoljavati sljedeće kriterije:

- da zauzima najmanje 50% ukupne površine panoa,
- da sadržava standardizirani simbol Europske zajednice i tekst sličan onome iz priloženog primjera.

Ako odgovorno tijelo ne podigne pano kojim oglašava svoje vlastito sudjelovanje u financiranju projekta, pomoć Europske zajednice se mora prikazati na posebnom panou. U takvim slučajevima, gornje primjedbe vezano na dio Europske zajednice primjenjuju se analogijom.

Panoi se ne uklanjaju prije isteka 6 mjeseci od završetka radova, te se zamjenjuju komemorativnom pločom u skladu s odredbama pod točkom 2.

2. Komemorativne ploče

Trajne se komemorativne ploče postavljaju na mjestima dostupnim javnosti. Osim simbola Europske zajednice, takve ploče moraju spomenuti doprinos Europske zajednice projektu.

Treba koristiti sljedeći tekst kao smjernicu za traženi sadržaj:

“Ovaj je projekt sufinanciran u visini od % od strane Europske zajednice. Nakon završetka ____ godine, ukupna vrijednost projekta je iznosila _____ (nacionalna valuta), a ukupni doprinos Europske zajednice je bio _____ (nacionalna valuta).

